

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖ
PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTO ĮSTATYMO NR. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 STRAIPSNIŲ IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TAP-17-1872(2) (TAIS Nr. 17-12152(3))

2018-01-25 Nr. NV-260

Vilnius

Rengėjas: Finansų ministerija.

Tikslas: atsižvelgti į Konstitucinio Teismo 2017 m. gegužės 19 d. nutarimą dėl fizinių asmenų bankroto įstatymo atitikties Konstitucijai, iš dalies įgyvendinti 2015 m. gruodžio 28 d. Ūkio ministerijos atliktos Fizinių asmenų bankroto įstatymo stebėsenos rekomendacijas, taip pat įgyvendinti 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl nemokumo bylų (toliau – ES reglamentas).

Esama situacija:

- Konstitucinis Teismas pripažino, kad negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, pagal kurį asmenys, nusikalstama veika padarę materialinę ir (arba) moralinę žalą, galėtų išvengti pareigos ją atlyginti, o asmuo, kuriam ta žala padaryta, negalėtų gauti teisingo jos atlyginimo, todėl Įstatymo nuostatos tiek, kiek pagal jas gali būti nurašomi reikalavimai dėl nusikalstamomis veikomis padarytos žalos atlyginimo, prieštarauja Konstitucijai;
- ES reglamentas yra taikomas tais atvejais, kai bankrutuoti siekiantis fizinis asmuo yra susijęs su keliomis ES valstybėmis narėmis, ir nustato galimybę fiziniam asmeniui kelti dviejų rūšių bankroto bylas: pagrindines ir teritorines. Pagrindinė bankroto byla keliamą fizinio asmens pagrindinių interesų vietos valstybėje narėje, o kitose valstybėse narėse, kuriose yra fizinio asmens įsisteigimo vieta (t. y. fizinio asmens veiklos vieta, kurioje skolininkas vykdo arba tris mėnesius iki pareiškimo dėl pagrindinės nemokumo bylos iškelimo vykdė ne laikiną ekonominę veiklą, naudodamas žmogiškuosius išteklius bei turtą), gali būti keliamos teritorinės (šalutinės) bankroto bylos. Įstatyme nurodyta, kad Įstatymas taikomas fiziniam asmeniui, kurio pagrindinių turtinių interesų vieta yra Lietuvos Respublikoje, taigi tik pagrindinėms fizinio asmens bankroto byloms. Įstatyme nėra nurodyta, kad jis būtų taikomas ir teritorinėms byloms. Tokia situacija vertintina kaip teisinio reguliavimo spraga, nes tiesiogiai taikant ES reglamentą Lietuvos Respublikoje fiziniam asmeniui gali būti iškeliama teritorinė bankroto byla, tačiau nėra nacionalinių teisės normų, reguliuojančių teritorinėje fizinio asmens bankroto byloje vykdomas bankroto procedūras. Šių procedūrų nereguliuoja ir ES reglamentas, palikdamas jas reguliuoti nacionalinėje teisėje.
- nereglamentuotas momentas, nuo kada kreditoriai laikomi turinčiais teisinį suinteresuotumą fizinio asmens bankroto proceso baigtimi ir dėl to gali ar turi būti įtraukiami į fizinio asmens bankroto bylą;
- nėra nuostatų, skirtų sutuoktinių, šeimos ar kitaip turtiniais ryšiais ir bendrais įsipareigojimais susijusių asmenų bankrotui reglamentuoti;

- nereglamentuota galimybė kaip vientisą turtinį objektą parduoti keliems asmenims, iš kurių ne visi bankrutuoja, bendrosios nuosavybės teise priklausančią turtą;
- Įstatymas nenustato jokių fizinio asmens bankroto administratoriaus išvados dėl bankrutuojančio fizinio asmens mokumo atkūrimo plano projekto įgyvendinimo galimybių turinio reikalavimų. Praktikoje bankroto administratoriai rengia labai skirtingo išsamumo išvadas. Pasitaiko ir ypač lakoniškų, todėl neinformatyvių išvadų, kuriose tiesiog be argumentų ir paaiškinimų konstatuojama, kad mokumo atkūrimo planas, tikėtina, bus įgyvendintas.

Esmė:

- nusikalstama veika padaryta žala turės būti atlyginama tiek mokumo atkūrimo plano vykdymo laikotarpiu, tiek ir pasibaigus fizinio asmens bankroto procesui, jeigu nusikalstama veika padaryta žala mokumo atkūrimo plano vykdymo laikotarpiu nėra galutinai atlyginta;
- išplečiama Įstatymo taikymo sritis, numatant Įstatymą taikyti ne tik Lietuvos Respublikoje iškeltoms pagrindinėms fizinio asmens bankroto byloms, bet ir Lietuvos Respublikoje iškeltoms fizinių asmenų teritorinėms bankroto byloms. Tokiu būdu panaikinama teisinio reguliavimo spraga, kai nėra nacionalinio teisės akto, reguliuojančio teritorinės fizinio asmens bankroto bylos procedūras;
- reglamentuojama kreditorių kaip suinteresuotų asmenų fizinio asmens bankroto procese teisė įstoti į bylą. Pakeitimu numatoma, kad nuo pareiškimo dėl bankroto bylos iškėlimo priėmimo dienos fizinio asmens kreditoriai laikomi turinčiais teisinį suinteresuotumą ir turi teisę kreiptis į teismą su prašymu įtraukti juos į bylą trečiųjų asmenų, nepareiškiančių savarankiškų reikalavimų, teisėmis;
- nuo 15 dienų iki vieno mėnesio ilginamas maksimalus terminas, kiek teismas turi teisę dėl svarbių priežasčių pratęsti pasirengimo nagrinėti fizinio asmens bankroto bylą teisme terminą, nes siekiantys bankrutuoti fiziniai asmenys ne visuomet tinkamai paruošia teismui procesinius dokumentus, atsiranda būtinybė surinkti papildomus duomenis ir įrodymus;
- nustatoma pareiga teismui, įsiteisėjus teismo nutarčiai iškelti fizinio asmens bankroto bylą, apie tai pranešti mokesčius surinkti įpareigotoms valstybei atstovaujančioms institucijoms. Tai užtikrins, kad mokesčius surinkti įpareigotos institucijos visuomet bus laiku informuotos apie fizinio asmens bankroto procesą ir, esant fizinio asmens socialinio draudimo, privalomojo sveikatos draudimo ar kitų mokesčių įsiskolinimui, pateiks kreditoriaus reikalavimą, kuris bus įtraukiamas į bankrutuojančio fizinio asmens mokumo atkūrimo planą;
- numatoma galimybė fiziniams asmenims, kuriems iškelta viena bankroto byla ir kuriuos sieja bendras turtas ir (ar) prievolės kreditoriams, rengti bendrą mokumo atkūrimo planą. Pažymėtina, kad dažniausi atvejai, kai praktikoje pripažįstama, kad tikslinga kelti vieną bankroto bylą keliems fiziniams asmenims, tai sutuoktinių bankrotas;
- nustatoma, kai parduodamas fiziniam asmeniui priklausantis turtas, kuris yra bendras su kitais asmenimis, kuriems nėra iškelta bankroto byla, o antstolis išieškojimų iš bendraturčių, kuriems nėra iškelta bankroto byla, yra nukreipęs į šį turtą, teismas bendraturčio ar kreditoriaus prašymu gali leisti bankroto administratoriui arba antstoliui parduoti visą turtą, jeigu toks turto pardavimas tikėtina leistų už jį gauti didesnę kainą nei turto pardavimas dalimis. Už turtą gautos lėšos paskirstomos proporcingai pagal bendraturčiams priklausančias turto dalis;

- bankroto administratoriaus išvadoje dėl fizinio asmens parengto mokumo atkūrimo plano projekto įgyvendinimo galimybių turės būti argumentuotai pagrindžiama:
 - ar yra objektyvu tikėtis, kad planas bus įgyvendintas, t. y., ar bankrutuojančio fizinio asmens turimas turtas ir profesinė kvalifikacija bei kitos plano projekto įgyvendinimui turinčios reikšmės faktinės aplinkybės leidžia tikėtis plano projekte numatytų pajamų, kad būtų įvykdyti plano projekte numatyti mokėjimai;
 - kad bankrutuojantis fizinis asmuo plano įgyvendinimo laikotarpiu numato išnaudoti visas galimybes gauti maksimalias pajamas kreditorių reikalavimams patenkinti;
 - be aukščiau privalomų išvadoje nurodyti aplinkybių administratorius turės nurodyti ir visas kitas, administratoriaus manymu, svarbias aplinkybes.

Derinimas:

- be pastabų suderinta su Lietuvos banku, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Ūkio ministerija, Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba;
- atsižvelgta į Europos teisės departamento, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Nemokumo ir verslo administratorių asociacijos, Nacionalinės verslo administratorių asociacijos, Lietuvos bankų asociacijos pastabas;
- pastabų nepateikė Lietuvos administratorių rūmai ir Nacionalinė bankroto administratorių asociacija;
- Likusios nesuderintos nuostatos:
 - Teisingumo ministerijos nuomone, projektu numatomi Įstatymo 1 straipsnio 2 dalies pakeitimai, įrašant žodžius „*fizinio asmens bankroto byloms*“ laikytini pertekliniais, tačiau Finansų ministerija laikosi pozicijos, kad šių žodžių įrašymas padaro formuluotę aiškesnę;
 - Nacionalinės teismų administracijos nuomone, nėra aiškiai nurodyta, kad siūlomas reglamentavimas kyla iš ES reglamento nuostatų, numatančių, kad, kai bankrutuoti siekiantis fizinis asmuo yra susijęs su keliomis ES valstybėmis narėmis, įtvirtinama galimybė fiziniam asmeniui kelti dviejų rūšių bankroto bylas: pagrindines ir teritorines, tačiau Finansų ministerija pažymi, kad ES reglamentas, numatantis tiek pagrindinės, tiek teritorinės nemokumo bylos galimybę, gali ir turi būti taikomas tiesiogiai, t. y. teismai turi teisę ir pareigą kelti pagrindines ir teritorines bylas, nepriklausomai nuo Lietuvos Respublikos nacionalinės teisės. Tokia teismų praktika, kai pagrindinės ir teritorinės bankroto bylos keliamos tiesiogiai taikant ES reglamentą ir jo nuostatų neatkartojant nacionalinėje teisėje, ir yra formuojama.
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė 2018 m. sausio 25 d. antrinėje išvadoje Nr. NV – 251 pakartotinai siūlo apibrėžti vertinamojo pobūdžio sąvoką „fiziniai asmenys, kurie bankrutuoja pagal vieną bylą ir *kuriuos sieja bendras turtas ir (ar) prievolės* kreditoriams“, taip pat laikosi pozicijos, kad *visais atvejais* tik esant bendraturčių *sutikimui*, galėtų būti sprendžiama dėl bendro turto su fiziniu asmeniu, kuriam iškelta bankroto byla, pardavimo klausimas. Tačiau Finansų ministerija pažymi, kad susijusių asmenų baigtinio sąrašo nustatyti yra netikslinga ir net neįmanoma (kaip ir, pavyzdžiui, nenustatomas baigtinis teisme gintinų teisių sąrašas, nurodant, kad bet kokia pažeista teisė gali būti ginama), taip pat Finansų ministerija, įvertinusi teismų praktiką, siūlo nustatyti, kad visas turtas gali būti

parduodamas tik gavus bendraturčių, kuriems neiškelta bankroto byla ir iš kurių išieškojimo nevykdo antstolis, sutikimą dėl viso turto pardavimo.

Atitiktis Vyriausybės programai: tiesiogiai Vyriausybės programos neįgyvendina.

Dalykinio vertimo išvada: siūlome įstatymo projektą svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje.

Patarėjas

Saulius Gaigalas

Saulius Gaigalas, tel. 8 706 63 789, el. p. saulius.gaigalas@lrv.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2018-01-24 Nr. ((6.3-03)-6K-1800658

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO

100 Atkurtai
Lietuvai

Teikiame Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo Nr. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – FABĮP).

FABĮP teikiamas pakoreguotas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas. Visos pastabos buvo aptartos su išvadą rengusiais Teisės grupės patarėjais ir nuspręsta pagal dalį pastabų FABĮP pakoreguoti, o į kitas pastabas, įvertinus rengėjų argumentus dėl jų, sutarta neatsižvelgti ir dėl keleto pastabų pateikti derinimo lentelę. Išsamūs argumentai dėl visų pastabų, išsamiai paaiškinant fizinių asmenų bankroto proceso ypatumus, lyginant su Civilinio proceso kodekse įtvirtintu reguliavimu, buvo derinimo metu pateikti išvadą rengusiems Teisės grupės patarėjams.

Pažymime, kad FABĮP siūlomais Fizinių asmenų bankroto įstatymo pakeitimais siekiama:

1) atsižvelgti į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2017 m. gegužės 19 d. nutarimą Nr. KT5-N4/2017 „Dėl Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“;

2) įgyvendinti 2015 m. gruodžio 28 d. Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos atliktos Fizinių asmenų bankroto įstatymo stebėsenos rekomendacijas;

3) sudaryti prielaidas tinkamai įgyvendinti 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (toliau – Reglamentas).

FABĮP prašome svarstyti skubos tvarka, nes juo įgyvendinamas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2017 m. gegužės 19 d. nutarimas Nr. KT5-N4/2017, pagal kurį turi būti papildomas galiojantis teisinis reguliavimas ir iki 2018 m. birželio 26 d. sudaromos prielaidos tinkamam Reglamento 24 straipsnio įgyvendinimui.

FABĮP parengė Finansų ministerijos Audito, apskaitos ir nemokumo valdymo departamento (direktorė – Ingrida Muckutė, tel. 239 0164, el. p. Ingrida.Muckute@finmin.lt) Audito ir nemokumo valdymo skyriaus (vedėja – Siuzana Ščerbina-Dalibagienė, tel. 239 0152, el. p. Siuzana.Scerbina@finmin.lt) specialistai (tiesioginė rengėja – vyriausioji specialistė Laura Kirilevičiūtė, tel. 239 0265, el. p. Laura.Kirileviciute@finmin.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo Nr. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas, 4 lapai.

2. Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo Nr. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.

3. Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo Nr. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto aiškinamasis raštas, 14 lapų.

Lydrastis FABĮ

4. 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų ir Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo Nr. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelė, 4 lapai.

5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo Nr. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.

6. Derinimo pažyma, 3 lapai.

Finansų ministras

Vilius Šapoka

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTO ĮSTATYMO
NR. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI**

2018 m. d. Nr.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

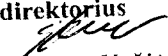
1. Pritarti Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo Nr. VIII-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektui ir pateikti jį Lietuvos Respublikos Seimui.

2. Siūlyti įstatymo projektą svarstyti skubos tvarka, nes juo įgyvendinamas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2017 m. gegužės 19 d. nutarimas Nr. KT5-N4/2017 „Dėl Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ ir sudaromos prielaidos įgyvendinti nuo 2018 m. birželio 26 d. taikytinas 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų 24 straipsnio nuostatas.

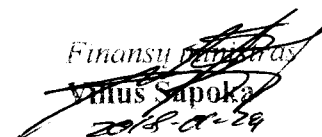
3. Įgalioti finansų ministrą Vilių Šapoką, o jam negalint dalyvauti – finansų viceministrę Daivą Brasiūnaiteį atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, svarstant nurodytą įstatymo projektą Lietuvos Respublikos Seime.

Ministras Pirmininkas

Finansų ministras

FM Teisės departamento
direktorius

Egidijus Kavaliauskas
2018-01-19

Finansų ministras
Vilnius Sapoka

2018-01-29

**LIETUVOS RESPUBLIKOS FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTO ĮSTATYMO NR. XI-2000 1,
3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo Nr. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas) parengimą paskatino šios priežastys:

1) 2017 m. gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – Konstitucinis Teismas) priėmė nutarimą Nr. KT5-N4/2017 „Dėl Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo“ atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai (toliau – Konstitucija), kuriuo pripažino, kad Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo (toliau – Įstatymas) 29 straipsnio 7 dalis tiek, kiek pagal ją nurašomi reikalavimai dėl nusikalstamomis veikomis padarytos žalos atlyginimo, prieštarauja Konstitucijos 30 straipsnio 2 daliai, numatančiai, kad asmeniui padarytos materialinės ir moralinės žalos atlyginimą nustato įstatymas, taip pat konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams.

Konstitucinis Teismas išaiškino, kad Konstitucijoje yra garantuojama asmens teisė į neteisėtai veiksmais padarytos materialinės ir moralinės žalos atlyginimą, įskaitant teisminį žalos išieškojimą. Įstatymais turi būti sudarytos visos reikiamos teisinės prielaidos padarytą žalą atlyginti teisingai. Taigi įstatymų leidėjas negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų sudarytos prielaidos atsirasti tokiai situacijai, kad asmuo, patyręs žalą, negalėtų gauti teisingo žalos atlyginimo. Valstybė, vykdydama savo funkcijas ir veikdama visos visuomenės interesais, turi priedermę užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių, kitų Konstitucijos saugomų ir ginamų vertybių, kiekvieno žmogaus ir visos visuomenės veiksmingą apsaugą nuo nusikalstamų kėsinių. Įstatyme nustatytu fizinio asmens bankroto institutu įstatymų leidėjas negali paneigti iš Konstitucijos kylančio reikalavimo, kad asmeniui padaryta materialinė ir moralinė žala turi būti teisingai atlyginta. Dėl šios priežasties, nustatydamas bankrutavusių fizinių asmenų atleidimo nuo skolinių įsipareigojimų vykdymo sąlygas, įstatymų leidėjas negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, pagal kurį asmenys, nusikalstama veika padarę materialinę ir (arba) moralinę žalą, galėtų išvengti pareigos ją atlyginti, o asmuo, kuriam ta žala padaryta, negalėtų gauti teisingo jos atlyginimo. Reikalavimas atlyginti nusikalstama veika padarytą žalą iš esmės skiriasi nuo kitų kreditorių reikalavimų, kylančių iš sutartinių civilinių teisinių santykių tuo, kad kreditoriaus, turinčio teisę reikalauti žalos atlyginimo, santykiai su skolininku atsiranda ne jo pasirinkimu. Fizinio asmens bankroto procesu siekiant teisingos skolininko ir jo kreditorių interesų pusiausvyros, būtų neteisinga nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuriuo nusikalstama veika žalą padariusio asmens interesai, jo siekis grįžti į aktyvią ekonominę veiklą būtų ginami labiau, negu tokią žalą patyrusio asmens teisės, t. y. jo teisė gauti teisingą patirtos žalos atlyginimą, kuriuo bent iš dalies būtų atkurta padėtis, buvusi iki nusikalstamos veikos padarymo. Ne tik tyčinė, bet ir neatsargi nusikalstama veika padariusio asmens nemokumas nėra konstituciškai pateisinamas pagrindas atleisti tokį asmenį nuo pareigos atlyginti jo nusikalstama veika padarytą žalą. Įstatymo 29 straipsnio 7 dalyje įstatymų leidėjo nustatytas teisinis reguliavimas, pagal kurį nusikalstama veika padaręs žalą asmuo iš esmės gali išvengti pareigos visiškai ją atlyginti, nesuderinamas ir su iš Konstitucijos kylančia valstybės priedermė imtis veiksmingų nusikalstamumą ribojančių ir mažinančių priemonių.

2) 2015 m. gruodžio 28 d. Lietuvos Respublikos ūkio ministerija atliko Įstatymo stebėseną, įvertino Įstatymo taikymo padarinius ir rekomendavo teisinio reguliavimo pakeitimus. Šios rekomendacijos įvertintos ir atsižvelgus į tai, kad dalies jų įgyvendinimas netikslingas arba būtų nesavalaikis, Projektu įgyvendinamos iš dalies.

3) Projektu sudaromos sąlygos tinkamai įgyvendinti 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (toliau – Reglamentas).

2. Projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto rengėja – Finansų ministerija. Projektą parengė Finansų ministerijos Audito, apskaitos ir nemokumo valdymo departamento (direktorė – Ingrida Muckutė, tel. 239 0164, el. p. Ingrida.Muckute@finmin.lt) Audito ir nemokumo valdymo skyriaus (vedėja – Siuzana Ščerbina-Dalibagienė, tel. 239 0152, el. p. Siuzana.Scerbina@finmin.lt) specialistai (tiesioginė rengėja – vyriausioji specialistė Laura Kirilevičiūtė, tel. 239 0265, el. p. Laura.Kirileviciute@finmin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Projekte aptarti teisiniai santykiai

Įstatymo taikymo sritis

Reglamentas yra taikomas tais atvejais, kai bankrutuoti siekiantis fizinis asmuo yra susijęs su keliomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis (toliau – valstybės narės), ir nustato galimybę fiziniam asmeniui kelti dviejų rūšių bankroto bylas: pagrindines ir teritorines. Pagrindinė bankroto byla keliama fizinio asmens pagrindinių interesų vietos valstybėje narėje (Reglamento 3 straipsnio 1 dalis, Įstatymo 1 straipsnio 2 dalis), o kitose valstybėse narėse, kuriose yra fizinio asmens įsisteigimo vieta (t. y. fizinio asmens veiklos vieta, kurioje skolininkas vykdo arba tris mėnesius iki pareiškimo dėl pagrindinės nemokumo bylos iškėlimo vykdė ne laikiną ekonominę veiklą, naudodamas žmogiškuosius išteklius bei turtą), gali būti keliamos teritorinės (šalutinės) bankroto bylos (Reglamento 3 straipsnio 2 dalis). Įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad Įstatymas taikomas fiziniam asmeniui, kurio pagrindinių turtinių interesų vieta yra Lietuvos Respublikoje, taigi tik pagrindinėms fizinio asmens bankroto byloms. Įstatyme nėra nurodyta, kad jis būtų taikomas ir teritorinėms byloms. Tokia situacija vertintina kaip teisinio reguliavimo spraga, nes tiesiogiai taikant Reglamentą Lietuvos Respublikoje fiziniam asmeniui gali būti iškeliama teritorinė bankroto byla, tačiau nėra nacionalinių teisės normų, reguliuojančių teritorinėje fizinio asmens bankroto byloje vykdomas bankroto procedūras. Šių procedūrų nereguliuoja ir Reglamentas, palikdamas jas reguliuoti nacionalinėje teisėje (Reglamento 7 straipsnis).

Kreditorių padėtis

Įstatymas apibrėžia, kas yra bankrutuoti siekiančio fizinio asmens kreditoriai (Įstatymo 3 straipsnis), reguliuoja jų teises ir pareigas, tačiau nereguliuoja momento, nuo kada kreditoriai laikomi turinčiais teisinį suinteresuotumą fizinio asmens bankroto proceso baigtimi ir dėl to gali ar turi būti įtraukiami į fizinio asmens bankroto bylą (Civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 37 straipsnis), taip pat nereguliuoja kreditorių procesinės padėties fizinio asmens bankroto byloje.

Pasirengimas nagrinėti fizinio asmens bankroto bylą

Pagal Įstatymo 5 straipsnio 7 dalį teismas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo nutarties dėl pareiškimo iškelti fizinio asmens bankroto bylą priėmimo dienos priima nutartį iškelti fizinio asmens bankroto bylą ar atsisakyti ją iškelti. Teismas turi teisę dėl svarbių priežasčių pratęsti pasirengimo nagrinėti fizinio asmens bankroto bylą teisme terminą, bet ne ilgiau kaip 15 dienų. Galimybės ilgesniam terminui pratęsti pasirengimo nagrinėti bylą terminą Įstatymas nenumato, nepriklausomai nuo priežasčių, dėl kurių kilo ilgesnio pasirengimo nagrinėti bylą termino poreikis. Analogiškai galimybė pratęsti pasirengimo nagrinėti fizinio asmens bankroto bylą terminą ne ilgiau kaip 15 dienų numatyta ir tais atvejais, kai fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo klausimas nagrinėjamas supaprastinta tvarka (Įstatymo 9 straipsnio 4 dalis).

Mokumo atkūrimo plano turinys

Bankrutuojančio fizinio asmens mokumo atkūrimo plano turinio reikalavimai nustatyti Įstatymo 7 straipsnyje. Vadovaujantis šio straipsnio 1 dalies 6 punktu mokumo atkūrimo plane turi būti nurodyta kiekvieną mėnesį fizinio asmens būtiniesiems poreikiams tenkinti numatomos

reikalingos lėšos (atskirai nurodoma, kokioms konkrečioms fizinio asmens ir (ar) jo išlaikomų asmenų reikmėms tenkinti bus skiriamos šios lėšos, tarp jų numatomos lėšos mokesčiams bankroto proceso metu teisės aktų nustatyta tvarka mokėti, mokėjimams įkaito turėtojai ir (ar) hipotekos kreditoriui pagal Įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 10 punkte nurodytą susitarimą skiriamos lėšos). Įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nustatyti papildomi mokumo atkūrimo plano turinio reikalavimai, kai bankrutuojantis fizinis asmuo verčiasi individualia ir (ar) ūkininko veikla arba numato verstis individualia ir (ar) ūkininko veikla. Tokiu atveju mokumo atkūrimo plane papildomai turi būti nurodoma pajamos ir išlaidos, susijusios su šia individualia ar ūkininko veikla (Įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 3 punktas). Įstatymas nereikalauja šių lėšų paskirties detalizuoti, todėl, kaip yra atkreipusi dėmesį Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, pasitaiko, kai bankrutuojantis fizinis asmuo, kuris tęsia ūkininko ar individualią veiklą ir turi darbuotojų, mokumo atkūrimo plane nenumato lėšų privalomosioms valstybinio socialinio draudimo įmokoms, sveikatos draudimo įmokoms už darbuotojus mokėti, kitiems dėl vykdomos ūkininko ar individualios veiklos mokėtiniams mokesčiams.

Susijusių asmenų bankrotas

Įstatymas reguliuoja fizinio asmens bankroto procesą (Įstatymo 1 straipsnio 3 dalis) ir jame nėra nuostatų, skirtų sutuoktinių, šeimos ar kitaip turtiniais ryšiais ir bendrais įsipareigojimais susijusių asmenų bankrotui reglamentuoti. Praktikoje pastebėta, kad bankrutuojant abiem sutuoktiniams ar nors santuokos ryšiais nesusijusiems, tačiau bendrą turtą ir (ar) prievoles turintiems asmenims dėl juos siejančio bendrąja jungtine nuosavybe valdomo turto ir solidarių įsipareigojimų kreditoriams racionalu jų abiejų bankroto klausimus nagrinėti toje pačioje civilinėje byloje.

Bendro turto pardavimas

Galiojantys teisės aktai apskritai nereglamentuoja galimybės kaip vientisą turtinį objektą parduoti keliems asmenims, iš kurių ne visi bankrutuoja, bendrosios nuosavybės teise priklausanti turtą.

Informavimas apie bankroto bylos iškėlimą

Ketindamas pateikti pareiškimą iškelti bankroto bylą, fizinis asmuo ne vėliau kaip prieš mėnesį iki pareiškimo iškelti bankroto bylą pateikimo teismui dienos apie tai turi raštu pranešti visiems kreditoriams (Įstatymo 4 straipsnio 2 dalis). Įsiteisėjus teismo nutarčiai iškelti fizinio asmens bankroto bylą, teismas privalo ne vėliau kaip kitą darbo dieną apie tai pranešti Įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nurodytiems subjektams, tarp kurių nėra numatytos institucijos, įpareigos surinkti mokesčius (kreditoriai mokesčių nesumokėjimo atveju). Dėl tokio reguliavimo praktikoje pasitaiko situacijų, kai, pačiam fiziniam asmeniui nesumokėjus mokesčių klaidingai apskaičiavus mokėtinas mokesčio sumas ir todėl kreditoriais nelaikant mokesčius surinkti įpareigotų institucijų, šios institucijos ne visuomet informuojamos apie fizinio asmens ketinimą inicijuoti bankroto procesą ar apie iškeltą bankroto bylą ir dėl to ne visuomet kaip kreditoriai nuo pat pradžių dalyvauja fizinio asmens bankroto procese, ne visuomet informuoja bankroto administratorių apie susidariusią mokestinę nepriemoką ar mokesčių permoką.

Administratoriaus išvada dėl mokumo atkūrimo plano ir plano vykdymo eigos ataskaita

Įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyta fizinio asmens bankroto administratoriaus pareiga parengti išvadą dėl fizinio asmens parengto mokumo atkūrimo plano projekto įgyvendinimo galimybių ir Įstatymas nenumato galimybių administratoriui prireikus šią išvadą patikslinti. Ši išvada kartu su mokumo atkūrimo plano projektu teikiama kreditoriams, sprendžiantiems dėl pritarimo mokumo atkūrimo planui, vėliau teikiama teismui kartu su bankrutuojančio fizinio

asmens mokumo atkūrimo planu. Įstatymas nenustato jokių fizinio asmens bankroto administratoriaus išvados dėl bankrutuojančio fizinio asmens mokumo atkūrimo plano projekto įgyvendinimo galimybių turinio reikalavimų.

Nesant Įstatyme nustatytų reikalavimų, taikomų fizinio asmens bankroto administratoriaus išvada dėl fizinio asmens parengto mokumo atkūrimo plano projekto įgyvendinimo galimybių (Įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 1 punktą), praktikoje bankroto administratoriai rengia labai skirtingo išsamumo išvadas. Pasitaiko ir ypač lakoniškų, todėl neinformatyvių išvadų, kuriose tiesiog be argumentų ir paaiškinimų konstatuojama, kad mokumo atkūrimo planas, tikėtina, bus įgyvendintas.

Įstatymo 12 straipsnio 2 dalies 6 punkte nustatyta pareiga bankroto administratoriui ne rečiau kaip kartą per pusę metų teikti teismui, kreditorių susirinkime kreditoriams ir fiziniam asmeniui mokumo atkūrimo plano vykdymo eigos ataskaitą, tačiau Įstatyme nėra nustatomi minimalūs mokumo atkūrimo plano vykdymo ataskaitos turinio reikalavimai.

Mokumo atkūrimo plano pateikimas teismui ir tvirtinimas teisme

Pagal Įstatymo 8 straipsnio 5 dalį fizinio asmens mokumo atkūrimo plano projektas turi būti pateiktas tvirtinti teismui ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo nutarties iškelti fizinio asmens bankroto bylą įsiteisėjimo dienos. Kai teisme ginčijami kreditorių reikalavimai arba tikslinamas bankrutuojančio fizinio asmens mokumo atkūrimo plano projektas, teismas bankroto administratoriaus arba fizinio asmens prašymu turi teisę pratęsti šį 4 mėnesių terminą, bet ne ilgiau kaip vienam mėnesiui. Pažymėtina, kad į aptariamą 4 mėnesių terminą mokumo atkūrimo planui pateikti įeina kreditorių reikalavimų bankroto administratoriui pateikimas, patikrinimas ir tvirtinimas teisme, galimų ginčų su kreditoriais nagrinėjimas teisme, bankroto administratoriaus išvados dėl mokumo atkūrimo plano rengimas, kreditorių susirinkimo sušaukimas ir mokumo atkūrimo plano svarstymas kreditorių susirinkime. Praktikoje dėl objektyvių priežasčių (pavyzdžiui, dėl ginčų su kreditoriais nagrinėjimo teisme) ne visuomet įmanoma laikytis 4 mėnesių (su galimybe pratęsti dar vienam mėnesiui) maksimalaus mokumo atkūrimo plano pateikimo teismui termino.

Be to, vadovaudamasis Įstatymo 8 straipsnio 6 dalimi, teismas, gavęs mokumo atkūrimo plano projektą su bankroto administratoriaus išvada dėl jo, taip pat kreditorių susirinkimo, sprendusio dėl pritarimo planui, protokolą, per 15 dienų rašytinio proceso tvarka priima nutartį dėl plano. Plano nepatvirtinimas teisme, įskaitant ir nepatvirtinimą dėl procedūrinių pažeidimų, sukelia reikšmingus padarinius – iškelta fizinio asmens bankroto byla dėl plano nepatvirtinimo turi būti nutraukiama (Įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 2 punktą). Teismai yra atkreipę dėmesį į tai, kad praktikoje dažni atvejai, kai mokumo atkūrimo plano trūkumai yra išimtinai tik techniniai, todėl teismas, pagal galiojančią teisinę reglamentavimą pats negalėdamas plano patikslinti, bankrutuojančiam asmeniui turėtų sudaryti galimybę planą patikslinti, tačiau tokios patikslinimo galimybės nėra tiesiogiai numatytos Įstatyme ir nesuderinamos su Įstatymo 8 straipsnio 4 dalyje nustatyto plano pateikimo teismui terminu.

Bankrutavusio fizinio asmens skolų nurašymas

Bankrutuojantis fizinis asmuo mokumo atkūrimo plane nustatytais terminais iš realizuoto turto ir gautų pajamų tenkina kreditorių reikalavimus. Plano įgyvendinimo trukmė yra 3 metai (Įstatymo 7 straipsnio 5 dalis). Pasibaigus plano įgyvendinimo laikotarpiui, plane numatyti likę nepatenkinti kreditorių reikalavimai, tarp jų įkeitimu ir (ar) hipoteka užtikrinti kreditorių reikalavimai, baigus fizinio asmens bankroto procesą, nurašomi. Ši taisyklė turi išimčių – Įstatymo 29 straipsnio 7 dalyje numatyti atvejai, kada net ir pasibaigus fizinio asmens bankroto procesui skolininkas privalo visiškai įvykdyti likusias neįvykdytas prievoles. Tai reikalavimai dėl žalos, padarytos dėl suluošinimo, kitokio kūno sužalojimo ar mirties, atlyginimo; savo vaikų (įvaikių) išlaikymo; baudų valstybei už padarytus administracinius nusižengimus arba nusikalstamas veikas sumokėjimo; įkeitimu ir (ar) hipoteka užtikrinti kreditorių reikalavimai, jeigu šie kreditoriai ir fizinis asmuo susitarė dėl įkeisto turto išsaugojimo fizinio asmens bankroto proceso metu (Įstatymo

29 straipsnio 7 dalis). Taigi, pasibaigus mokumo atkūrimo plano įgyvendinimo laikotarpiui, likę nepatenkinti bankrutavusio fizinio asmens kreditorių reikalavimai, išskyrus minėtas išimtis, nurašomi. Tarp nurašomų reikalavimų yra ir reikalavimai atlyginti nusikalstamomis veikomis padarytą žalą. Konstitucinis Teismas 2017 m. gegužės 19 d. nutarime Nr. KT5-N4/2017 pripažino, kad Įstatymo 29 straipsnio 7 dalis tiek, kiek pagal ją nurašomi reikalavimai dėl nusikalstamomis veikomis padarytos žalos atlyginimo, prieštarauja Konstitucijos 30 straipsnio 2 daliai, numatančiai, kad asmeniui padarytos materialinės ir moralinės žalos atlyginimą nustato įstatymas, taip pat konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams.

Duomenų apie bankrutuojantį asmenį skelbimas

Įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje nustatoma Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos (šiuo metu tai Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba) pareiga interneto svetainėje skelbti duomenis apie fizinių asmenų bankroto procesus. Reglamento 24 straipsnis (24 straipsnio 1 ir 4 dalys) įpareigoja valstybes nares skelbti daugiau duomenų (Reglamento 24 straipsnio 2 dalis) apie fizinių asmenų, vykdančių savarankišką ūkinę komercinę ar profesinę veiklą, bankroto bylas. Reglamentas valstybėms narėms leidžia pasirinkti šią informaciją skelbti ir apie kitas fizinių asmenų bankroto bylas, t. y. apie savarankiškos ūkinės komercinės veiklos ar profesinės veiklos nevykdančių fizinių asmenų (vartotojų) bankroto bylas. Pažymėtina, kad Įstatymas vienodai taikomas tiek fizinių asmenų – vartotojų bankroto byloms, tiek fizinių asmenų, vykdančių ūkininko ar individualią veiklą, bankroto byloms (iš dalies, kiek tai numatyta Įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje, skiriasi tik vartotojų bei ūkininko ar individualią veiklą vykdančių fizinių asmenų mokumo atkūrimo plano turinys), ir fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo metu dar nebūna galutinai žinoma, ar fizinis asmuo bankrutuos kaip vartotojas, ar kaip ūkininko ar individualią veiklą vykdančio asmens (Įstatymo 6 straipsnio 5 dalies 5 punktas, 12 straipsnio 1 dalies 13 punktas).

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo taikymo sritis

Projekto 1 straipsniu keičiama Įstatymo 1 straipsnio 2 dalimi išplečiama Įstatymo taikymo sritis, numatant Įstatymą taikyti ne tik Lietuvos Respublikoje iškeltoms pagrindinėms fizinio asmens bankroto byloms (Reglamento 3 straipsnio 1 dalis), bet ir Lietuvos Respublikoje iškeltoms fizinių asmenų teritorinėms bankroto byloms (Reglamento 3 straipsnio 2 dalis). Tokiu būdu panaikinama teisinio reguliavimo spraga, kai nėra nacionalinio teisės akto, reguliuojančio teritorinės fizinio asmens bankroto bylos procedūras. Pažymėtina, kad iki šiol Lietuvos Respublikoje nebuvo iškelta teritorinių bankroto bylų fiziniams asmenims (tik juridiniams). Teritorinė byla gali būti keliamą tik fizinio asmens įsisteigimo vietoje, kuri pagal Reglamentą suprantama kaip fizinio asmens veiklos vieta, kur fizinis asmuo vykdo arba tris mėnesius iki pareiškimo dėl pagrindinės nemokumo bylos iškėlimo pateikimo vykdė nelaikiną ekonominę veiklą naudodamas žmogiškuosius išteklius ir turtą. Pagal tokią įsisteigimo vietos sampratą teritorinės bankroto bylos ypač retai bus keliamos fiziniams asmenims – vartotojams, dažniau asmenims, besiverčiantiems individualia veikla, ūkininkams. Kadangi teritorinių fizinio asmens bankroto bylų kėlimo galimybė nustatyta Reglamente, tokios bylos gali būti keliamos, todėl nacionalinė teisė turi reguliuoti ir teritorinių fizinio asmens bankroto bylų kėlimo procedūras. Siūlomu pakeitimu numačius, kad Įstatymas taikomas fizinio asmens bankroto byloms Lietuvos Respublikoje, jis bus taikomas tiek tuo atveju, kai byla yra pagrindinė (Reglamento 3 straipsnio 1 dalis), tiek tuo atveju, kai teritorinė (Reglamento 3 straipsnio 2 dalis), tiek tuo atveju, kai bankrutuojantis fizinis asmuo neturi sąsajų su kitomis valstybėmis narėmis ir todėl jo bankroto procesą reguliuoja išimtinai nacionalinė teisė, o Reglamentas netaikomas.

Kreditoriai ir jų padėtis

Projekto 2 straipsniu papildant Įstatymo 3 straipsnį 2 dalimi reglamentuojama kreditorių kaip suinteresuotų asmenų fizinio asmens bankroto procese teisė įstoti į bylą. Pakeitimu numatoma, kad nuo pareiškimo dėl bankroto bylos iškėlimo priėmimo dienos fizinio asmens kreditoriai laikomi turinčiais teisinį suinteresuotumą ir turi teisę kreiptis į teismą su prašymu įtraukti juos į bylą trečiųjų asmenų, nepareiškiančių savarankiškų reikalavimų, teisėmis. Teismui kartu su prašymu turi būti pateikiami kreditoriaus reikalavimo teisę fiziniam asmeniui patvirtinantys įrodymai. Toks siūlomas reguliavimas atitinka teismų praktiką, įneša aiškumo ir yra analogiškas trečiųjų asmenų teisių juridinių asmenų bankroto procese reguliavimui.

Pasirengimas nagrinėti bylą teisme

Projekto 3 straipsniu keičiama Įstatymo 5 straipsnio 7 dalimi nuo 15 dienų iki vieno mėnesio ilginamas maksimalus terminas, kiek teismas turi teisę dėl svarbių priežasčių pratęsti pasirengimo nagrinėti fizinio asmens bankroto bylą teisme terminą. Šis pakeitimas sudarys prielaidas teismui tinkamai pasirengti nagrinėti fizinio asmens bankroto bylą teisme. Pagal galiojantį reglamentavimą teismas per vieną mėnesį nuo nutarties dėl pareiškimo iškelti fizinio asmens bankroto bylą priėmimo dienos turi priimti nutartį iškelti fizinio asmens bankroto bylą ar atsisakyti ją iškelti. Per šį terminą turi būti pasirengiama bylos nagrinėjimui, turi įvykti teismo posėdis, turi būti surašoma ir priimama bei paskelbiama nutartis iškelti fizinio asmens bankroto bylą ar atsisakyti ją iškelti. Praktikoje šio vieno mėnesio termino įmanoma laikytis tik tais atvejais, kai neiškyla kliūčių nagrinėti fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo klausimą – teismui iš karto pateikiami tinkamai paruošti ir visi reikalingi procesiniai dokumentai bei kartu su jais visa klausimui išspręsti reikalinga informacija bei ją pagrindžiantys įrodymai. Pažymėtina, kad siekiantys bankrutuoti fiziniai asmenys ne visuomet turi reikiamų teisinių žinių, kad tinkamai paruoštų teismui procesinius dokumentus, paprastai neturi lėšų kvalifikuoto teisininko (advokato) paslaugoms. Be to, net ir tinkamai paruošus teismui teikiamus procesinius dokumentus ir jų priedus, teismui, siekiančiam išsamiai ištirti nagrinėjamą klausimą, gali prireikti išreikalauti papildomus duomenis tiek iš siekiančio bankrutuoti fizinio asmens, tiek iš trečiųjų asmenų, gali prireikti rengti žodinį teismo posėdį ir į jį kviešti proceso dalyvius ar kitus asmenis. Šiems veiksams atlikti (išsireikalauti reikalingus papildomus duomenis ir juos pagrindžiančius įrodymus, bankroto bylos iškėlimo klausimą išnagrinėti žodinio proceso tvarka, leisti patikslinti mokumo atkūrimo planą ir t. t.) neretai objektyviai nepakanka nei Įstatyme nustatyto vieno mėnesio pasirengimo nagrinėti bylą termino, nei galimybės pratęsti pasirengimo nagrinėti bylą terminą dar iki 15 papildomų dienų, todėl siūloma numatyti galimybę pasirengimo nagrinėti fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo klausimą teisme terminą pratęsti ilgesniam, t. y. iki dar vieno mėnesio, terminui. Įvertinus tai, kad dažniausiai poreikis pratęsti terminą pasirengti nagrinėti fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo klausimą atsiranda dėl būtinybės surinkti papildomus duomenis ir įrodymus arba dėl tikslingumo skirti žodinį posėdį, o šios kliūtys gali būti pašalintos per kelias savaites, manytina, siūloma galimybė pratęsti vieno mėnesio terminą pasirengti nagrinėti fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo klausimą dar vienu mėnesiu bus pakankama. Siūlomas pakeitimas sudarys prielaidas teismams tinkamai pasiruošti bankroto bylos iškėlimo klausimo nagrinėjimui, teismai nebus verčiami rinktis tarp maksimalaus termino pasirengti bankroto bylos iškėlimo klausimo nagrinėjimui laikymosi ir intereso tinkamai išnagrinėti bankroto bylos iškėlimo klausimą (tinkamai vykdyti teisingumą).

Įvertinus tai, kad fizinio asmens bankroto bylos iškėlimas bendra tvarka (Įstatymo 5 straipsnis) ir supaprastinta tvarka (Įstatymo 9 straipsnis) iš esmės skiriasi tik tuo, kad prašant bylą iškelti supaprastinta tvarka iš karto teismui pateikiamas ir mokumo atkūrimo planas su jo lydimaisiais dokumentais, o teismas nagrinėja tuos pačius klausimus kaip ir keliant fizinio asmens bankroto bylą bendra tvarka, Įstatymo 9 straipsnio 4 pakeitimu vienodai numatoma galimybė pasirengimo nagrinėti fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo klausimą teisme terminą pratęsti iki dar vieno mėnesio ir tais atvejais, kai bankroto bylos iškėlimo klausimas nagrinėjamas supaprastinta tvarka.

Informavimas apie bankroto bylos iškėlimą

Projekto 4 straipsniu keičiama Įstatymo 6 straipsnio 4 dalimi nustatoma pareiga teismui, įsiteisėjus teismo nutarčiai iškelti fizinio asmens bankroto bylą, apie tai pranešti mokesčius surinkti įpareigotoms valstybei atstovaujančioms institucijoms. Tai užtikrins, kad mokesčius surinkti įpareigotos institucijos visuomet bus laiku informuotos apie fizinio asmens bankroto procesą ir, esant fizinio asmens socialinio draudimo, privalomojo sveikatos draudimo ar kitų mokesčių įsiskolinimui, pateiks kreditoriaus reikalavimą, kuris bus įtraukiamas į bankrutuojančio fizinio asmens mokumo atkūrimo planą, o esant permokai, informuos apie tai bankroto administratorių ir ši suma fizinio asmens bankroto procese bus įskaitoma su privalomais mokėti mokesčiais arba mokumo atkūrimo plane nurodoma kaip bankrutuojančio fizinio asmens gautina suma. Tokiu būdu neliks prielaidų praktikoje pasitaikančioms situacijoms, kai fizinis asmuo klaidingai apskaičiuoja mokėtinas valstybinio socialinio draudimo, privalomojo sveikatos draudimo įmokas ar kitus mokesčius ir, nelaikydamas šiuos mokesčius surinkti įpareigotų institucijų kreditoriais, jų neinformuoja apie siekį bankrutuoti (Įstatymo 4 straipsnio 2 dalis), duomenų nenurodo mokumo atkūrimo plane (Įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 10 punktas), o šios institucijos nedalyvauja svarstant mokumo atkūrimo planą (Įstatymo 8 straipsnio 3 dalis), dėl ko laiku neįsitraukia į fizinio asmens bankroto procedūras ir negali laiku pasinaudoti kreditorių teisėmis.

Reikalavimai mokumo atkūrimo planui ir plano vykdymo ataskaitai

Projekto 5 straipsniu tikslinamas Įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 3 punktas, aiškiai nurodant, kad, fizinio asmens mokumo atkūrimo plane nurodant individualiai ir (ar) ūkininko veiklai vykdyti skiriamas lėšas, turi būti nurodomos ir lėšos, skirtos mokesčiams mokėti. Tai valstybinio socialinio draudimo įmokos, taip pat privalomojo sveikatos draudimo įmokos už įdarbintus asmenis, kiti mokesčiai (vadovaujantis Mokesčių administravimo įstatymo 2 straipsnio 25 dalimi, mokestis – tai mokesčio įstatyme mokesčių mokėtojų nustatyta piniginė prievolė valstybei), kuriuos mokėti pareiga kyla iš vykdomos ūkininko ar individualios veiklos. Tokiu reglamentavimu bus pašalinamos prielaidos praktikoje pasitaikančioms situacijoms, kai bankrutuojantis fizinis asmuo mokumo atkūrimo plane nenurodo lėšų, reikalingų mokėti valstybinio socialinio draudimo, privalomojo sveikatos draudimo įmokoms ar kitiems mokesčiams valstybei.

Atsižvelgiant į teisėkūros rekomendacijas nevartoti abstrakčių nuorodų (neįvardijant konkretaus teisės akto) į kitus teisės aktus, taip pat siekiant, kad Įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 6 punktas ir Įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 3 punktas būtų formuluojami vienodai, tikslinama ir Įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 6 punkto formuluoatė, atsisakant perteklinės nuorodos į „teisės aktų nustatytą tvarką“.

Projekto 8 straipsniu tikslinamas ir Įstatymo 12 straipsnio 2 dalies 6 punktas nustatant minimalius reikalavimus bankroto administratoriaus teikiamai plano vykdymo ataskaitai. Joje turės būti nurodoma fizinio asmens gautų lėšų už ataskaitinį laikotarpį suma, informacija, kaip šios lėšos paskirstytos, ir išsami informacija apie tai, kaip vykdomos plane numatytos priemonės lėšoms gauti. Toks reguliavimas sudarys geresnes prielaidas kreditoriams ir teismui stebėti plano vykdymo eigą. Kreditoriai, norintys gauti išsamesnę informaciją, turės teisę prašyti administratorių pateikti ataskaitoje nurodytų duomenų pagrindimo dokumentus. Projekte nustatoma administratoriaus pareiga kreditorių prašymu tokius dokumentus pateikti.

Susijusių asmenų bankrotas

Projekto 5 straipsniu Įstatymo 7 straipsnį papildant 6 dalimi numatoma galimybė fiziniams asmenims, kuriems iškelta viena bankroto byla ir kuriuos sieja bendras turtas ir (ar) prievolės kreditoriams, rengti bendrą mokumo atkūrimo planą. Taip siekiama proceso koncentracijos ir ekonomiškumo. Dėl bendro turto ir (ar) prievolių tikslinga, siekiant proceso koncentracijos ir ekonomiškumo, sudaryti galimybes iškelti vieną bankroto bylą ir bendrą mokumo atkūrimo planą rengti keliems fiziniams asmenims, pavyzdžiui, sutuoktiniams, kartu gyvenantiems ir bendrą ūkį vedantiems, šeimos teisinius santykius kuriantiems, tačiau nesusituokusiems asmenims, kartu

ūkininkaujantiems šeimos nariams (pavyzdžiui, tėvas su sūnumi) ir pan. Siūlomas reguliavimas nepaneigia teismo teisės kiekvienu konkrečiu atveju vertinti, ar kelis bankrutuoti siekiančius fizinius asmenis siejantis bendras turtas ir (ar) prievolės leidžia daryti prielaidą, kad šių asmenų bankrotas iškeltas vieną bylą ir pagal bendrą mokumo atkūrimo planą atitinka proceso koncentracijos ir ekonomiško principus. Tuo atveju, kai, teismo vertinimu, kelių kartu bankrutuoti siekiančių asmenų, kad ir susijusių bendru turtu ir prievolėmis, vienos bankroto bylos iškėlimas netikslingas, o bankrotas nebūtų lengviau administruojamas, teismas turi teisę savo iniciatyva išskirti kelių pareiškėjų reikalavimus į atskiras bylas, kai pripažįsta, kad tikslingiau nagrinėti juos skyriumi (CPK 136 straipsnio 2 dalis). Tokiu būdu teismai, kaip ir yra šiuo metu, toliau spęs, ar konkrečiu atveju kelių susijusių asmenų bankroto procedūras racionaliau vykdyti kartu ar atskirai.

Pažymėtina, kad dažniausi atvejai, kai praktikoje pripažįstama, kad tikslinga kelti vieną bankroto bylą keliems fiziniams asmenims, tai sutuoktinių bankrotas. Santuokoje gyvenantys asmenys, jeigu nėra pasinaudoję teise pasirinkti kitokį sutuoktinių turto teisinį režimą (Civilinio kodekso (toliau – CK) 3.81 straipsnis, 3.101–3.108 straipsniai), po santuokos sudarymo turtą įgyja ir valdo bendrosios jungtinės nuosavybės teise (CK 3.87 straipsnio 1 dalis). Dauguma sutuoktinių santuokos metu įgytų prievolių yra solidarios ir vykdomos iš bendro sutuoktinių turto (CK 3.109 straipsnis). Dėl šių priežasčių sutuoktiniai dažnai nemokūs tampa abu, o jiems bankrutuojant kiekvieno jų bankroto byloje sprendžiamas to paties bendrosios jungtinės nuosavybės teise valdomo turto atidalijimo klausimas, atidalintas turtas realizuojamas tenkinant tų pačių kreditorių reikalavimus. Lietuvoje, nesant aiškiai sureguliuoto šeimos (sutuoktinių) bankroto, nuo 2013 m. kovo 1 d. įsigaliojus Įstatymui, pradėjo formotis įvairiopa teismų praktika, kai teismai vienoje byloje įpareigodavo išskirti vienoje byloje paduotus bendrus sutuoktinių prašymus, o kitose – sutuoktinius, padavusius teismui atskirus prašymus, įpareigodavo paduoti vieną bendrą prašymą. Nesant aiškaus sutuoktinių bankroto įstatyminio reguliavimo toliau formuojasi įvairiopa teismų praktika: sutuoktiniams suteikiama teisė pasirinkti, ar kiekvienam iš sutuoktinių savarankiškai pateikti du skirtingose bylose nagrinėtinus pareiškimus teismui dėl fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo, ar kreiptis į teismą su bendru sutuoktinių pareiškimu dėl fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo abiem sutuoktiniams. Sutuoktinių bankroto bylas kaip civilines bylas sujungti į vieną ar vienoje civilinėje byloje nagrinėti abiejų sutuoktinių bankroto bylos klausimus, taigi ir sutuoktiniams pateikti teismui bendrą prašymą iškelti bankroto bylą, leidžia CPK (CPK 136 straipsnio 4 dalis, 3 straipsnio 7 dalis, 43 straipsnio 1 dalis). Teismų praktikoje pripažįstama ir tai, kad Įstatymas nedraudžia sutuoktiniams parengti bendrą mokumo atkūrimo planą, kai pareiškėjai į teismą dėl fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo kreipiasi su bendru pareiškimu, jų atsakomybė tiems patiems kreditoriams yra solidari, pareiškėjams nuosavybės teise priklauso tas pats turtas. Dar daugiau, Kauno apygardos teismas 2015 m. lapkričio 24 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 2S-2310-324/2015 pripažino teisę rengti bendrą mokumo atkūrimo planą ir buvusiems sutuoktiniams, nebevedantiems bendro ūkio. Šiuo konkrečiu atveju buvo atsižvelgta į tai, kad buvusiems sutuoktiniams priklauso lygios dalys tų pačių turtinių vienetų, o pareiškėjų prievolės kreditoriams dėl santuokos nutraukimo nepasikeitė – išliko solidarios.

Atsižvelgiant į tai, kad teismų praktikoje pripažįstama, kad bankrutuojančių asmenų, jeigu juos sieja bendras turtas ir prievolės kreditoriams, bylas ekonomiškiau nagrinėti kaip vieną civilinę bylą ir kad tokie asmenys turi teisę rengti bendrą mokumo atkūrimo planą, ši teismų formuojama praktika aiškiai įtvirtinama Įstatyme. Tai sudarys palankesnes prielaidas toliau formotis šeimos (sutuoktinių) ar kitų bendru turtu ir prievolėmis susijusių asmenų bankroto institutui Lietuvoje, taip pat racialesniam bendru turtu ir prievolėmis susijusių asmenų bankrotui. Pažymėtina, kad siūlomas teisinio reguliavimo pakeitimas neįpareigoja būtinai sutuoktinių, buvusių sutuoktinių ar kitų fizinių asmenų, kuriuos sieja bendras turtas ir prievolės, būtinai siekti bankrutuoti pagal vieną civilinę bylą ir rengti bendrą mokumo atkūrimo planą. Šie asmenys ir toliau turės diskreciją (CPK 13 straipsnis) kreiptis į teismą su bendru pareiškimu iškelti bankroto bylą arba kiekvienas savarankiškai, o teismai kiekvienu konkrečiu atveju, įvertinę bendro turto ir prievolių dalį lyginant su asmeninės nuosavybės teise valdomu turtu ir asmeninių prievolių gausa bei kitas reikšmingas aplinkybes, turės teisę pagal CPK nuostatas spręsti dėl tokių civilinių bylų sujungimo ar išskyrimo.

Kai kelių fizinių asmenų bankroto byla bus nagrinėjama kaip viena civilinė byla, šie bankrutuojantys asmenys turės teisę rengti bendrą mokumo atkūrimo planą. Ši teisė nepaneigia galimybės rengti atskirus mokumo atkūrimo planus.

Projektu nėra reikalaujama, kad bendrą nemokumo planą rengiantys susiję asmenys būtinai būtų pateikę teismui bendrą pareiškimą iškelti bankroto bylas. Bendrą mokumo atkūrimo planą galės rengti kartu (bendrą) pareiškimą iškelti bankroto bylas pateikę turtu ir (ar) prievolėmis kreditoriams susiję asmenys, kurių bendrą pareiškimą teismas priėmė bei reikalavimų neišskyrė į atskiras bylas (CPK 136 straipsnio 2 dalis), taip pat tie fiziniai asmenys, kurių atskirai pateiktus pareiškimus teismas sujungė į vieną bylą (CPK 136 straipsnio 1 dalis), bei tie, kurie pareiškimą iškelti bankroto bylą pateikė kito fizinio asmens inicijuotoje byloje ir tokį pareiškimą teismas priėmė.

Bendro turto pardavimas

Galiojantys teisės aktai nereglamentuoja galimybės bendrosios nuosavybės teise priklausanti turtą kaip vientisą turtinį objektą parduoti keliems asmenims, iš kurių ne visi bankrutuoja, tačiau to ir nedraudžia. Šią teisinio reguliavimo spragą pildo teismų praktika bylose, kuriose tais atvejais, kai bendro turto pardavimas kaip vientiso objekto (neatidalijus bendrasavininkiams priklausančių dalių ir jų neparduodant atskirai, pavyzdžiui, butą parduodant visą, o ne po ½ buto dalies, pastatus ir jų priklausinius bei sklypą, kuriame yra pastatas ir priklausiniai, parduodant kaip vientisą objektą ir pan.) būtų ekonomiškėsnis ir dėl didesnės už turtą gaunamos kainos labiau atitiktų suinteresuotų asmenų (skolininkų, išieškotojo iš asmens, kuriam neiškelta bankroto byla, asmens, kuriam iškelta bankroto byla, kreditorių) interesus, nurodo turtą parduoti kaip vientisą objektą. Teismų praktika rodo, kad dažniausiai tokį bendrą turtą pavedama parduoti bankroto administratoriui (pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. vasario 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-47/2014, Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. balandžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-708-180/2015), tačiau yra atvejų, kai pripažįstamas teisėtu tokio turto pardavimas, atliktas antstolio (pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. spalio 28 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-442-378/2016). Teismai orientuoja į ekonomiškumą ir savininkų bei kreditorių interesus, t. y. esminį akcentą sutelkia į tai, kad turtas būtų parduotas už didesnę kainą. Įstatymo 27 straipsnio nauja 8 dalimi siekiama teisinio aiškumo, t. y. kad būtų įstatymo lygmeniu nustatyta galimybė bendraturčių, tarp kurių ne visi bankrutuoja, turtą, siekiant ekonomiškumo, bendraturčio ar kreditoriaus prašymu parduoti kaip vientisą objektą (tais atvejais, kai toks pardavimas leidžia tikėtis didesnės kainos ir kai pagal kelių bendraturčių prievolės išieškojimas yra nukreiptas į bendrą turtą). Kadangi kiekvienu atveju bendro turto kaip vientiso turtinio objekto pardavimo tikslingumas vertintinas individualiai, paliekama teismo kontrolė – bendraturčių bendras turtas kaip vientisas objektas gali būti parduodamas teismo leidimu, teismui nurodant, ar bankroto administratorius, ar antstolis turi turtą parduoti.

Kitais atvejais, t. y. kai yra nebankrutuojančių bendraturčių, iš kurių išieškojimo iš šio turto nevykdo ir antstolis, Projekto 9 straipsnyje nurodyta tvarka bendraturčių turtas kaip vienetas gali būti parduodamas tik gavus nebankrutuojančių bendraturčių (iš kurių išieškojimo iš šio turto nevykdo ir antstolis) sutikimą dėl viso turto pardavimo.

Reikalavimai, taikomi bankroto administratoriaus išvadai

Projekto 6 straipsniu keičiamu Įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 1 punktu nustatomi minimalūs reikalavimai, taikomi fizinio asmens bankroto administratoriaus rengiamai išvadai dėl fizinio asmens mokumo atkūrimo plano projekto įgyvendinimo (Įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 1 punktas). Pagal siūlomus pakeitimus bankroto administratoriaus išvadoje dėl fizinio asmens parengto mokumo atkūrimo plano projekto įgyvendinimo galimybių turės būti argumentuotai pagrįdžiama: a) ar yra objektyvu tikėtis, kad planas bus įgyvendintas, t. y. ar bankrutuojančio fizinio asmens turimas turtas ir profesinė kvalifikacija bei kitos plano projekto įgyvendinimui turinčios reikšmės faktinės aplinkybės leidžia tikėtis plano projekte numatytų lėšų, kad būtų įvykdyti plano projekte numatyti

mokėjimai; b) kad bankrutuojantis fizinis asmuo plano įgyvendinimo laikotarpiu numato išnaudoti visas galimybes gauti maksimalias lėšas kreditorių reikalavimams patenkinti. Be šių privalomų išvadoje nurodyti aplinkybių, administratorius turės nurodyti ir visas kitas, jo manymu, svarbias aplinkybes. Vykdydamas reikalavimą savo išvadą motyvuoti, bankroto administratorius išvadą turės pagrįsti argumentais ir duomenimis. Mokumo atkūrimo plano įgyvendinimo realumas turės būti pagrindžiamas tokiais kriterijais, kaip bankrutuojančio asmens turimas turtas, profesinė kvalifikacija, kai konkretaus fizinio asmens bankroto atveju tai aktualu (pavyzdžiui, šios aplinkybės netikslinga vertinti bankrutuojant pensinio amžiaus asmeniui, nedarbingam asmeniui ir pan.), individualios ar ūkininko veiklos vykdymas (kai tokią veiklą numatoma vykdyti) ir kitos plano įgyvendinimui turinčios reikšmės faktinės aplinkybės, pagrįstai leidžiančios tikėtis plane numatytų lėšų ir kad bus įvykdyti visi plane numatyti mokėjimai. Išvada, ar bankrutuojantis fizinis asmuo numato išnaudoti visas galimybes gauti maksimalias lėšas kreditorių reikalavimams patenkinti, turės būti grindžiama įvertinant, ar plane nurodytos numatomos gauti lėšos atitinka (nėra mažesnės nei objektyviai galimos) pagal fizinio asmens turimą darbo patirtį, įgytą ar žemesnę kvalifikaciją atsižvelgiant į darbo pasiūlą fizinio asmens gyvenamojoje vietovėje, šeimos aplinkybes ir galimybę derinti pareigas šeimai, išlaikomiems, slaugomiems asmenims ir profesinę veiklą, taip pat kitas galinčias turėti įtakos išvadai aplinkybes.

Minimalūs reikalavimai, taikomi bankroto administratoriaus išvados dėl bankrutuojančio fizinio asmens mokumo atkūrimo plano projekto įgyvendinimo realumo turiniui, įstatymo lygmeniu nustatomi siekiant panaikinti prielaidas bankroto administratoriams teikti ypač lakoniškas ir todėl neinformatyvias, mažai vertės turinčias išvadas, pavyzdžiui, kaip rodo praktika, apsiribojančias konstatavimu, kad „tikėtina, jog planas bus įgyvendintas“ arba „jeigu plane nurodytos aplinkybės pasitvirtins, planas bus įgyvendintas“.

Kadangi kvalifikuotai bankroto administratoriaus išvadai parengti gali nepakakti 5 dienų termino (į jį patenka nedarbo dienos, be to, administratorius turi kitų darbų), Projektu siūloma numatyti terminą skaičiuoti darbo dienomis.

Praktikoje dažnos situacijos, kai dar iki mokumo atkūrimo plano pateikimo teismui planas koreguojamas (Įstatymo 8 straipsnio 3 dalis). Jeigu korekcijos esminės, pateikta administratoriaus išvada dėl pirminio mokumo atkūrimo plano projekto jau gali nebeatitikti pakoreguoto teismui teiktino mokumo atkūrimo plano. Dėl šios priežasties bankroto administratoriui suteikiama teisė tais atvejais, kai mokumo atkūrimo planas tikslinamas, pateikti naują išvadą dėl plano įgyvendinimo galimybių. Šia teise administratoriui naudotis neprivaloma. Jeigu, administratoriaus vertinimu, dėl plano korekcijų teikti naujos išvados (ji nuo anksčiau pateiktos gali skirtis tiek neesminiais patikslinimais, tiek skirtis iš esmės) netikslinga, nauja išvada bus neteikiama ir teismui kartu su patikslintu mokumo atkūrimo planu bus teikiama dėl pirminio plano projekto bankroto administratoriaus pateikta išvada.

Mokumo atkūrimo plano pateikimas teismui ir tvirtinimas teisme

Projekto 6 straipsniu keičiama Įstatymo 8 straipsnio 5 dalimi numatoma galimybė teismui nustatyti ilgesnį terminą mokumo atkūrimo planui pateikti teismui. Pagal siūlomą reguliavimą teismas šiuo metu Įstatymo 8 straipsnio 5 dalyje nustatytą 4 mėnesių terminą mokumo atkūrimo planui pateikti teismui tvirtinti galės pratęsti, tačiau ne ilgiau kaip iš viso keturiems mėnesiams nuo teismo nutarties dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo įsiteisėjimo dienos. Teismai yra atkreipę dėmesį, kad praktikoje Įstatymo 8 straipsnio 5 dalyje nustatyto 4 mėnesių termino mokumo atkūrimo planui pateikti sunkiai įmanoma laikytis, ypač tais atvejais, kai dalies kreditorių reikalavimų pagrįstumas ginčijamas teisme, o pirmosios instancijos teismo sprendimas dėl kreditorių reikalavimų dydžio dar gali būti skundžiamas apeliacine tvarka ir įsiteisėtų tik bylą išnagrinėjus apeliacine tvarka. Kol nėra išspręsti ginčai su kreditoriais dėl jų reikalavimų bankrutuojančiam asmeniui dydžio, neįmanoma parengti galutinio mokumo atkūrimo plano projekto, nes nėra žinoma galutinis kreditorių sąrašas, jų reikalavimų galutiniai dydžiai. Dėl šios priežasties Įstatymas parengto mokumo atkūrimo plano projekto derinimo proceso pradžią sieja su momentu, kada įsiteisėja teismo nutartis dėl kreditorių reikalavimų patvirtinimo. Nuo šio momento

pradedamas skaičiuoti 15 dienų terminas, per kurį bankrutuojantis fizinis asmuo turi užbaigti rengti mokumo atkūrimo plano projektą ir pateikti jį bankroto administratoriui (Įstatymo 8 straipsnio 1 dalis). Tikslinga ir tolesnius mokumo atkūrimo plano projekto svarstymo ir tvirtinimo proceso terminus, tarp jų mokumo atkūrimo plano projekto pateikimo teismui terminą, susieti su momentu, kai įsiteisėja teismo nutartis patvirtinti kreditorių reikalavimus. Du mėnesiai nuo nutarties patvirtinti kreditorių reikalavimus įsiteisėjimo momento yra objektyviai minimalus terminas, per kurį veikiant be nebūtino delsimo įmanoma pateikti kreditorių jau svarstytą bankrutuojančio fizinio asmens mokumo atkūrimo plano projektą teismui. Į šį dviejų mėnesių terminą įeina 15 dienų, per kurias turi būti baigtas rengti mokumo atkūrimo planas ir pateiktas bankroto administratoriui (Įstatymo 8 straipsnio 1 dalis), 5 dienų terminas administratoriaus išvadai dėl mokumo atkūrimo plano parengti (Įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 1 punktas), minimalus 20 dienų iki numatomos kreditorių susirinkimo datos terminas mokumo atkūrimo planui pateikti kreditoriams (Įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 2 punktas), 5 darbo dienų terminas kreditorių susirinkimo pirmininkui kreditorių susirinkimo protokolui pateikti bankroto administratoriui (Įstatymo 8 straipsnio 4 dalis) ir 3 dienų terminas bankroto administratoriui mokumo atkūrimo planui pateikti teismui (Įstatymo 8 straipsnio 4 dalis). Pažymėtina, kad net ir per du mėnesius nuo nutarties patvirtinti kreditorių reikalavimus įsiteisėjimo dienos gali būti objektyviai neįmanoma pateikti mokumo atkūrimo plano teismui. Tai tie atvejai, kai prireikia po kreditorių susirinkimo planą tikslinti (Įstatymo 8 straipsnio 3 dalis), kas gali užtrukti iki dviejų mėnesių (Projekto 6 straipsniu keičiama Įstatymo 8 straipsnio 3 dalis), arba šaukti pakartotinį kreditorių susirinkimą (Įstatymo 25 straipsnio 8 dalis). Šiuos veiksmus objektyviai įmanoma atlikti per papildomus du mėnesius, todėl Projekte numatoma galimybė terminą mokumo atkūrimo plano projektui pateikti pratęsti iš viso ne daugiau kaip keturiems mėnesiams nuo teismo nutarties patvirtinti kreditorių reikalavimus įsiteisėjimo. Tokiu reguliavimu bus nustatytas objektyviai minimalus terminas mokumo atkūrimo planui pateikti teismui.

Projekto 6 straipsniu keičiamoje Įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje įtvirtinamas maksimalus terminas, per kurį, kreditoriams nepritarus, turi būti patikslintas ir kreditoriams pakartotinai pateiktas mokumo atkūrimo plano projektas. Dviejų mėnesių terminas pasirinktas įvertinus tai, kad mėnesio objektyviai reikia administratoriaus išvadai dėl patikslinto plano pateikti ir kreditorių susirinkimui sušaukti.

Projekto 6 straipsniu keičiamoje Įstatymo 8 straipsnio 6 dalyje aiškiai nustatoma šiuo metu praktikoje naudojama, tačiau Įstatyme aiškiai nenumatyta galimybė teismui, sprendžiančiam mokumo atkūrimo plano patvirtinimo klausimą ir nustatiusiam, kad plano projektas turi išimtinai tik techninių trūkumų, nustatyti pakankamą, bet ne ilgesnį kaip dešimt darbo dienų, terminą šiems mokumo atkūrimo plano projekto trūkumams ištaisyti. Tokiu atveju patikslintas mokumo atkūrimo planas būtų vėl pateikiamas teismui ir nuo patikslinto mokumo atkūrimo plano gavimo teisme dienos būtų taikomas 15 dienų terminas teismui rašytinio proceso tvarka išspręsti plano patvirtinimo klausimą arba paskirti žodinį nagrinėjimą. Projekte taip pat numatoma, kad, kai mokumo atkūrimo plano projektas teismo nurodymu tikslinamas tik dėl techninių trūkumų, patikslintas jis nebeturi būti teikiamas kreditoriams tvirtinti. Pakartotinis plano projekto teikimas kreditoriams šiuo atveju nebetikslingas, nes mokumo atkūrimo plano projekto patikslinimai yra tik techniniai. Tokio patikslinto, tačiau iš esmės nepakeisto, mokumo atkūrimo plano projekto teikimas pakartotinai kreditoriams sukeltų papildomas laiko ir finansines sąnaudas, nebūtų galimybės techninius, esmės nekeičiančius mokumo atkūrimo plano projekto trūkumus ištaisyti operatyviai, bereikalingai neužvilkinant bankroto procedūrų. Pažymėtina, kad ši mokumo atkūrimo plano projekto tikslinimo procedūra taikytina tik tuomet, kai tikslinami išimtinai teismo nutartyje nurodyti techniniai mokumo atkūrimo plano projekto trūkumai, t. y. trūkumai, nekeičiantys plano esmės (pavyzdžiui, formos reikalavimų nesilaikymas, aiškos aritmetinės ar rašybos klaidos ir pan.), todėl, manytina, kad šie techniniai mokumo atkūrimo plano pakeitimai (techniniai patikslinimai) nekeičia jau išreikštos kreditorių nuomonės dėl mokumo atkūrimo plano. Pažymėtina, kad tuo atveju, kai mokumo atkūrimo plano trūkumai yra ne vien techniniai, teismas, juos nustatęs, mokumo atkūrimo plano netvirtins arba planas bus tikslinamas bendra tvarka, t. y. patikslintą mokumo atkūrimo planą teikiant kreditoriams.

Kadangi pagal teismo nurodytus techninius mokumo atkūrimo plano trūkumus patikslintas plano projektas nebebus pakartotinai teikiamas kreditoriams tvirtinti, praktikoje gali kilti neaiškumų, ar toks patikslintas plano projektas, kuriam iki patikslinimo pagal teismo nurodytus techninius trūkumus pritarė kreditoriai, turi būti prilyginamas plano projektui, kuriam kreditoriai pritarė (teismo nutartis, kuria patvirtintas planas, kuriam kreditoriai pritarė, yra neskundžiama (Įstatymo 8 straipsnio 10 dalis), ar plano projektui, kuriam kreditoriai nepritarė (tokiu atveju teismo nutartis, kuria patvirtintas patikslintas planas, būtų skundžiama (Įstatymo 8 straipsnio 10 dalis). Kadangi tikslinant vien techninius mokumo atkūrimo plano netikslumus jo esmė nesikeičia, plano patikslinimas pagal teismo nurodytus techninius trūkumus nekeičia kreditorių nuomonės dėl plano, išreikštos kreditorių susirinkime balsuojant dėl pritarimo ar nepritarimo planui. Siekiant reguliavimo aiškumo, tikslinama Įstatymo 8 straipsnio 10 dalis, numatant, kad neskundžiama teismo nutartis patikslinti mokumo atkūrimo planą, kuriam pritarė kreditoriai, taip pat ir tuo atveju, jeigu teismas patvirtina planą, kai ištaisomi teismo nurodyti techniniai trūkumai.

Nurašomi kreditorių reikalavimai

Projekto 10 straipsniu keičiamoje Įstatymo 29 straipsnio 7 dalyje pildomas sąrašas fizinio asmens prievolių, kurios, neįvykdytos vykstant bankroto procesui, pasibaigus bankroto procesui, nėra nurašomos. Pakeitimu, atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo 2017 m. gegužės 19 d. nutarimą Nr. KT5-N4/2017, siekiama, kad bankrutavęs fizinis asmuo neišvengtų prievolės atlyginti ir nusikalstama veika padarytą žalą. Nusikalstama veika padaryta žala turės būti atlyginama tiek mokumo atkūrimo plano vykdymo laikotarpiu, tiek ir pasibaigus fizinio asmens bankroto procesui, jeigu nusikalstama veika padaryta žala mokumo atkūrimo plano vykdymo laikotarpiu nėra galutinai atlyginta.

Duomenų apie bankrutuojančią asmenį skelbimas

Lietuvoje, atsižvelgiant į tai, kad Įstatymas numato vienodą bankroto procedūrą tiek fiziniams asmenims – vartotojams, tiek fiziniams asmenims, vykdančioms ūkininko ar individualią veiklą, taip pat į tai, kad bankroto bylos iškėlimo metu dar nebūna žinoma, ar bankrutuojantis fizinis asmuo vykdys ūkininko arba individualią (profesinę) veiklą (Įstatymo 6 straipsnio 5 dalies 5 punktas, 12 straipsnio 1 dalies 13 punktas), pasirenkama Reglamente numatyta galimybė (Reglamento 24 straipsnio 4 dalis) kaupti ir skelbti Reglamento 24 straipsnio 2 dalyje numatytus duomenis ne tik apie bankrutuojančių ūkininko ar profesinę veiklą vykdančių asmenų bankrotą, bet ir apie visas Lietuvos Respublikoje iškeltas fizinių asmenų bankroto bylas. Projekto 11 straipsniu keičiamuose Įstatymo 31 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose pildomas sąrašas duomenų, Vyriausybės įgaliotos institucijos interneto svetainėje skelbiamų apie fizinių asmenų bankroto procesus, nustatant, kad, be šiuo metu jau kaupiamos ir skelbiamos informacijos, papildomai būtų skelbiama: 1) bankrutuojančio fizinio asmens gimimo data ir vieta, 2) fizinio asmens bankroto bylos numeris, 3) teismo nutarties iškelti bankroto bylą apskundimo terminas, 4) teismo nustatytas terminas kreditorių reikalavimams pareikšti, 5) ar jurisdikcija bankroto bylai iškelti grindžiama Reglamento 3 straipsnio 1, 2 ar 4 dalimi, t. y. jeigu bankrutuojantis fizinis asmuo yra susijęs su keliomis valstybėmis narėmis ir dėl to bankroto bylai taikomas Reglamentas, turi būti nurodoma, ar iškelta bankroto byla yra pagrindinė (Reglamento 3 straipsnio 1 dalis) ar teritorinė šalutinė (Reglamento 3 straipsnio 2 dalis), ar teritorinė, iškelta prieš pagrindinę fizinio asmens bankroto bylą (Reglamento 3 straipsnio 4 dalis). Kai bankrutuojantis fizinis asmuo nėra susijęs su keliomis valstybėmis narėmis (neturi keliose valstybėse turto, pajamų, kreditorių ir pan.), Reglamentas tokiai bankroto bylai nebus taikomas ir bus nurodoma, kad jurisdikcija nėra grindžiama pagal Reglamento 3 straipsnį. Siūlomu pakeitimu siekiama užtikrinti, kad bus skelbiami Reglamento 24 straipsnio 2 dalyje nurodyti duomenys apie visus bankrutuojančius fizinius asmenis. Tai sudarys prielaidas duomenų apie Lietuvos Respublikoje iškeltas fizinių asmenų bankroto bylas teisėtam naudojimui sujungus nacionalinius nemokumo bylą registrus (Reglamento 24–26 straipsniai).

Įstatymo priedo keitimas

Kadangi nuo 2017 m. birželio 20 d. įsigaliojo nauja 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų redakcija – 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų, keičiamas Įstatymo priedas, nurodant aktualią Įstatymu įgyvendinamo reglamento redakciją.

Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

Projekto 10 straipsniu keičiamu Įstatymo 29 straipsniu pildant galiojančią teisinį reglamentaviną įgyvendinamas Konstitucinio Teismo 2017 m. gegužės 19 d. nutarimas Nr. KT5-N4/2017. Kadangi įstatymas (ar jo dalis) negali būti taikomi nuo tos dienos, kai oficialiai paskelbiamas Konstitucinio Teismo nutarimas, kad atitinkamas aktas (ar jo dalis) prieštarauja Konstitucijai, Įstatymo 29 straipsnio pakeitimas, pildant nuostatomis, be kurių galiojantis reguliavimas prieštarauja Konstitucijai, turi įsigalioti kuo greičiau. Dėl šios priežasties Įstatymo 29 straipsnio pakeitimo įsigaliojimas nėra atidedamas.

Pažymėtina ir tai, kad Projekto 11 straipsniu sudaromos prielaidos įgyvendinti Reglamento 24 straipsnį, kuris įsigalioja nuo 2018 m. birželio 26 d. (Reglamento 92 straipsnio b punktas), todėl tikslinga Projekto 11 straipsnio įsigaliojimą taip pat numatyti nuo 2018 m. birželio 26 d. Šią datą įsigaliojusių ir likusių Projekto nuostatų. Likusių Projekto nuostatų įsigaliojimas atidedamas taip pat iki 2018 m. birželio 26 d. (ši data pasirinkta siekiant reguliavimo aiškumo, kai, nesant būtinybės numatyti kelias skirtingas įsigaliojimo datas, numatoma viena) tam, kad priėmus Įstatymo pakeitimus būtų pereinamasis laikotarpis, per kurį proceso dalyviai galėtų susipažinti su pakeitimais ir pasirengti jų taikymui.

Projektu siūlomi pakeitimai bus aktualūs tik kai kuriems atliekamiems bankroto procedūros veiksams (rengiamo bankrutuojančio fizinio asmens mokumo atkūrimo plano turiniui, mokumo atkūrimo svarstymui teisme, duomenų apie fizinio asmens bankroto procesus teikimui ir t. t.), todėl naujos nuostatos bus taikomos veiksams, kurie bus atliekami įsigaliojus įstatymui, nepriklausomai, kada pradėtos bankroto procedūros, t. y. nepriklausomai, kada teismas, priimdamas fizinio asmens pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo, iškėlė civilinę bylą (Įstatymo 5 straipsnio 4 dalis, CPK 137 straipsnio 1 dalis).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatomo teisinio reguliavimo neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtos Projekto nuostatos įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas Projektas turės teigiamą įtaką smulkiojo verslo plėtrai, nes Įstatymo pakeitimais sudaromos prielaidos sklandesniam individualia veikla besiverčiančių fizinių asmenų bankrotui.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Projektą galiojančių įstatymų keisti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir bendrinės kalbos normų. Projektu neapibrėžiama naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Teikiamas Projektas neprieštaruja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai ir Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Projektą reikės peržiūrėti duomenų apie fizinių asmenų bankroto procedūras teikimo Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybai teikimo tvarką, nustatytą Duomenų apie fizinio asmens bankroto procesą teikimo ir skelbimo taisyklėse, patvirtintose Įmonių bankroto valdymo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2012 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. V-108 „Dėl Duomenų apie fizinio asmens bankroto procesą teikimo ir skelbimo taisyklių patvirtinimo“.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Priimtam Įstatymui įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Projektas derintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento nustatyta tvarka.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai „fizinio asmens bankrotas“, „žalos atlyginimas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Finansų ministras
Vilijus Šapoka
2018-06-29

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTO ĮSTATYMO NR. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31
STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2018 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 1 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 1 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Šis įstatymas taikomas fizinio asmens bankroto byloms Lietuvos Respublikoje.“

2 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3 straipsnis. Fizinio asmens kreditoriai

1. Fizinio asmens kreditoriai (toliau – kreditoriai) – turintys teisę reikalauti iš fizinio asmens įvykdyti prievolės ir įsipareigojimus (toliau – reikalavimai) fiziniai ir juridiniai asmenys, tarp jų:

1) mokesčių nemokėjimo atveju – juos surinkti įpareigotos valstybei atstovaujančios institucijos;

2) darbo užmokesčio nemokėjimo ir dėl darbo santykių atsiradusios žalos neatlyginimo atveju – fizinio asmens darbuotojai (jų įpėdiniai);

3) iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų suteiktų paskolų ir su valstybės garantija gautų paskolų negražinimo atveju – valstybei atstovaujančios institucijos (Lietuvos Respublikos finansų ministerija arba paskolą administruojanti institucija);

4) iš Europos Sąjungos lėšų suteiktos paramos negražinimo atveju – Europos Sąjungos lėšas administruojančios valstybei atstovaujančios institucijos;

5) kiti kreditoriai.

2. Nuo fizinio asmens pareiškimo iškelti bankroto bylą priėmimo teisme dienos kreditoriai laikomi teisiškai suinteresuotais ir turi teisę kreiptis į teismą su prašymu įtraukti juos į bylą trečiųjų asmenų, nepareiškiančių savarankiškų reikalavimų, teisėmis. Kreditorius kartu su prašymu teismui turi pateikti kreditoriaus reikalavimo teisę fiziniam asmeniui patvirtinančius įrodymus.“

3 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Teismas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo nutarties dėl pareiškimo iškelti fizinio asmens bankroto bylą priėmimo dienos priima nutartį iškelti fizinio asmens bankroto bylą ar atsisakyti ją iškelti. Teismas turi teisę dėl svarbių priežasčių pratęsti pasirengimo nagrinėti fizinio asmens bankroto bylą teisme terminą, bet ne ilgiau kaip vienam mėnesiui.“

4 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Papildyti 6 straipsnio 4 dalį 7 punktu:

„7) mokesčius surinkti įpareigotoms valstybei atstovaujančioms institucijoms.“

5 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 7 straipsnio 1 dalies 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) kiekvieną mėnesį fizinio asmens būtiniesiems poreikiams tenkinti numatomos reikalingos lėšos (atskirai nurodoma, kokioms konkrečioms fizinio asmens ir (ar) jo išlaikomų

asmenų reikmėms tenkinti bus skiriamos šios lėšos, tarp jų numatomos lėšos mokesčiams bankroto proceso metu mokėti, mokėjimams įkaito turėtojų ir (ar) hipotekos kreditoriui pagal šio įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 10 punkte nurodytą susitarimą skiriamos lėšos);“.

2. Pakeisti 7 straipsnio 2 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) individualiai ir (ar) ūkininko veiklai vykdyti skiriamos lėšos, nurodant ir lėšas, skirtas mokesčiams bankroto proceso metu mokėti;“.

3. Papildyti 7 straipsnį 6 dalimi:

„6. Fiziniai asmenys, kurie bankrutuoja pagal vieną bylą ir kuriuos sieja bendras turtas ir (ar) prievolės kreditoriams, gali rengti bendrą planą.“

6 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 8 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo plano projekto gavimo dienos parengia ir pateikia fiziniam asmeniui argumentuotą rašytinę išvadą dėl plano projekto įgyvendinimo galimybių (toliau – išvada), kurioje turi būti nurodyta, ar fizinio asmens turimas turtas ir profesinė kvalifikacija, individualios ar ūkininko veiklos vykdymas (kai tokią veiklą numatoma vykdyti) bei kitos plano įgyvendinimui turinčios reikšmės faktinės aplinkybės leidžia tikėtis plano projekte numatytų lėšų, kad būtų įvykdyti plano projekte numatyti mokėjimai; ar fizinis asmuo numato išnaudoti visas galimybes gauti didžiausias lėšas kreditorių reikalavimams patenkinti, taip pat visos kitos aplinkybės, kurias, administratoriaus vertinimu, tikslinga nurodyti;“.

2. Pakeisti 8 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kreditorių susirinkime dėl pritarimo plano projektui balsuojama grupėse. Vieną grupę sudaro įkaito turėtojai ir hipotekos kreditoriai, kitą – kiti kreditoriai. Sprendimas dėl pritarimo plano projektui laikomas priimtu, kai kiekvienoje kreditorių grupėje plano projektui pritaria kreditoriai, kurių teismo patvirtintų reikalavimų suma vertine išraiška sudaro daugiau kaip pusę šios grupės kreditorių teismo patvirtintų reikalavimų sumos. Jeigu balsai dėl pritarimo plano projektui vienoje kreditorių grupėje pasiskirsto po lygiai, laikoma, kad plano projektui nepritarta. Jeigu kreditorių susirinkimas nepritaria plano projektui dėl to, kad jis neatitinka šio įstatymo 7 straipsnyje nustatytų reikalavimų, plano projektas gali būti tikslinamas ir ne vėliau kaip per du mėnesius nuo kreditorių sprendimo nepritariti plano projektui pakartotinai teikiamas kreditorių susirinkimui. Jeigu kreditorių susirinkimas nepritaria plano projektui nenurodydamas priežasčių arba dėl priežasčių, nesusijusių su plano projekto tikslinimu pagal šio įstatymo 7 straipsnyje nustatytus reikalavimus, plano projektas pateikiamas teismui šio straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatyta tvarka. Kai plano projektas patikslinamas, išskyrus šio straipsnio 6 dalyje numatytą atvejį, bankroto administratorius turi teisę per 2 darbo dienas nuo patikslinto plano projekto gavimo dienos pateikti naują išvadą.“

3. Pakeisti 8 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Plano projektas turi būti pateiktas tvirtinti teismui ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo nutarties iškelti fizinio asmens bankroto bylą įsiteisėjimo dienos. Kai teisme ginčijami kreditorių reikalavimai arba tikslinamas plano projektas, teismas bankroto administratoriaus arba fizinio asmens prašymu turi teisę pratęsti šioje dalyje nurodytą terminą, bet ne ilgiau kaip keturiems mėnesiams nuo teismo nutarties dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo įsiteisėjimo dienos.“

4. Pakeisti 8 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Teismas, gavęs šio straipsnio 4 dalyje nurodytus dokumentus, per 15 dienų rašytinio proceso tvarka priima nutartį dėl plano arba nutartimi nustato pakankamą, bet ne ilgesnį kaip dešimt darbo dienų, terminą plano projektui patikslinti ištaisant teismo nutartyje nurodytus plano projekto techninius trūkumus (plano esmės nekeičiančius trūkumus dėl formos reikalavimų nesilaikymo, aiškių aritmetinių ar rašybos klaidų) ir pateikti teismui. Šio straipsnio 3 dalyje nurodytu atveju teismas priima nutartį dėl plano žodinio proceso tvarka. Teismo nurodymu tik dėl teismo nutartyje nurodytų plano techninių trūkumų patikslintas planas kreditoriams tvirtinti nebeteikiamas.“

5. Pakeisti 8 straipsnio 10 dalį ir ją išdėstyti taip:

„10. Teismo nutartis yra galutinė ir neskundžiama, jeigu plano projektui pritarė kreditorių susirinkimas. Ši nuostata taikoma ir tais atvejais, kai plano projektas, kuriam pritarė kreditoriai, patikslinamas šio straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka.“

7 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 9 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Teismas, gavęs šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytus dokumentus, ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo nutarties dėl pareiškimo iškelti fiziniam asmeniui bankroto bylą priėmimo dienos juos išnagrinėja ir priima nutartį iškelti fizinio asmens bankroto bylą, patvirtinti planą ir paskirti bankroto administratorių arba atsisakyti iškelti fizinio asmens bankroto bylą. Teismas turi teisę dėl svarbių priežasčių pratęsti pasirengimo nagrinėti fizinio asmens bankroto bylą teisme terminą, bet ne ilgiau kaip vienam mėnesiui. Teismui iškelti fizinio asmens bankroto bylą supaprastinta tvarka ar atsisakant ją kelti, *mutatis mutandis* taikomos šio įstatymo 5 straipsnio 1, 2, 3, 7, 8 ir 9 dalių, 6 straipsnio 1 ir 2 dalių, 3 dalies 1 ir 2 punktų, 4 dalies, 5 dalies 1, 2, 3, 4 ir 6 punktų ir 6, 8 ir 9 dalių nuostatos.“

8 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 12 straipsnio 2 dalies 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) ne rečiau kaip kartą per pusę metų teikia teismui, kreditorių susirinkime kreditoriams ir fiziniam asmeniui plano vykdymo eigos ataskaitą, kurioje nurodoma fizinio asmens gautų lėšų už ataskaitinį laikotarpį suma, informacija, kaip šios lėšos paskirstytos, ir išsami informacija apie tai, kaip vykdomos plane numatytos šio įstatymo 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos priemonės pajamoms gauti ir mokumui atkurti. Kreditorių prašymu administratorius ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo pateikia ataskaitoje pateiktos informacijos pagrindimo dokumentus.“

9 straipsnis. 27 straipsnio pakeitimas

Papildyti 27 straipsnį 8 dalimi:

„8. Kai parduodamas fiziniam asmeniui priklausantis turtas, kuris bendrosios nuosavybės teise priklauso keliems asmenims, iš kurių ne visiems iškelta bankroto byla, o antstolis išieškojimą iš bendraturčių, kuriems nėra iškelta bankroto byla, yra nukreipęs į šį turtą, teismas bendraturčio ar kreditoriaus prašymu gali leisti bankroto administratoriui arba antstoliui parduoti visą turtą, jeigu toks turto pardavimas tikėtinau leistų už jį gauti didesnę kainą nei turto pardavimas dalimis. Už turtą gautos lėšos paskirstomos proporcingai pagal bendraturčiams priklausančias turto dalis. Kai yra bendraturčių, kuriems neiškelta bankroto byla ir iš kurių išieškojimo iš šio turto nevykdo antstolis, šioje dalyje nurodyta tvarka visas turtas gali būti parduodamas tik gavus bendraturčių, kuriems neiškelta bankroto byla ir iš kurių išieškojimo iš šio turto nevykdo antstolis, sutikimą dėl viso turto pardavimo.“

10 straipsnis. 29 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 29 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Plane numatyti likę nepatenkinti kreditorių reikalavimai, tarp jų įkeitimu ir (ar) hipoteka užtikrinti kreditorių reikalavimai, baigus fizinio asmens bankroto procesą, išskyrus šio įstatymo 30 straipsnio 3 dalies 2 punkte nurodytą atvejį, nurašomi, išskyrus reikalavimus dėl žalos atlyginimo dėl suluošinimo ar kitokio kūno sužalojimo, ar mirties, dėl nusikalstama veika padarytos žalos atlyginimo, piniginių lėšų vaikui (įvaikiui) išlaikyti (alimentų) bei reikalavimus, kurie kyla iš fizinio asmens pareigos sumokėti valstybei baudas, paskirtas už fizinio asmens padarytus administracinius nusižengimus arba nusikalstamas veikas, ir įkeitimu ir (ar) hipoteka užtikrintus kreditorių reikalavimus, jeigu šie kreditoriai ir fizinis asmuo susitarė dėl įkeisto turto išsaugojimo fizinio asmens bankroto proceso metu, nebent šio įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 10 punkte nurodytame susitarime susitarta kitaip.“

11 straipsnis. 31 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 31 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) fizinio asmens, kuriam iškelta bankroto byla, vardas ir pavardė, gimimo data ir vieta;“.

2. Pakeisti 31 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) teismo, nagrinėjančio fizinio asmens bankroto bylą, pavadinimas, fizinio asmens bankroto bylos numeris, teismo nutarties iškelti fizinio asmens bankroto bylą priėmimo data ir apskundimo terminas, nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo data, teismo nutarties patvirtinti planą įsiteisėjimo data, ar jurisdikcija bylai iškelti grindžiama Reglamento (ES) 2015/848 3 straipsnio 1, 2 ar 4 dalimi, teismo nustatytas terminas kreditorių reikalavimams pateikti;“.

12 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas

Pakeisti Įstatymo priedo 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1. 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (OL 2015 L 141, p. 19).“

13 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus 10 straipsnį, įsigalioja 2018 m. birželio 26 d.

2. Fizinio asmens bankroto procesų, pradėtų iki šio įstatymo įsigaliojimo, atskiros procedūros, įsigaliojus šiam įstatymui, toliau tęsiamos pagal šį įstatymą.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

FM Teisės departamento
direktorius

Evaldas Kašėta
2018-01-19

[Signature]

Finansų ministras
Vilius Sapokas
2018-01-29

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTO ĮSTATYMO NR. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31
STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2018 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 1 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 1 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Šis įstatymas taikomas ~~fiziniam asmeniui, kurio pagrindinių turtinių interesų vieta yra~~ **fizinio asmens bankroto byloms** Lietuvos Respublikoje.“

2 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3 straipsnis. Fizinio asmens kreditoriai

1. Fizinio asmens kreditoriai (toliau – kreditoriai) – turintys teisę reikalauti iš fizinio asmens įvykdyti prievolės ir įsipareigojimus (toliau – reikalavimai) fiziniai ir juridiniai asmenys, tarp jų:

1) mokesčių nemokėjimo atveju – juos surinkti įpareigotos valstybei atstovaujančios institucijos;

2) darbo užmokesčio nemokėjimo ir dėl darbo santykių atsiradusios žalos neatlyginimo atveju – fizinio asmens darbuotojai (jų įpėdiniai);

3) iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų suteiktų paskolų ir su valstybės garantija gautų paskolų negrąžinimo atveju – valstybei atstovaujančios institucijos (Lietuvos Respublikos finansų ministerija arba paskolą administruojanti institucija);

4) iš Europos Sąjungos lėšų suteiktos paramos negrąžinimo atveju – Europos Sąjungos lėšas administruojančios valstybei atstovaujančios institucijos;

5) kiti kreditoriai.

2. Nuo fizinio asmens pareiškimo iškelti bankroto bylą priėmimo teisme dienos kreditoriai laikomi teisiškai suinteresuotais ir turi teisę kreiptis į teismą su prašymu įtraukti juos į bylą trečiųjų asmenų, nepareiškiančių savarankiškų reikalavimų, teisėmis. Kreditorius kartu su prašymu teismui turi pateikti kreditoriaus reikalavimo teisę fiziniam asmeniui patvirtinančius įrodymus.“

3 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Teismas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo nutarties dėl pareiškimo iškelti fizinio asmens bankroto bylą priėmimo dienos priima nutartį iškelti fizinio asmens bankroto bylą ar atsisakyti ją iškelti. Teismas turi teisę dėl svarbių priežasčių pratęsti pasirengimo nagrinėti fizinio asmens bankroto bylą teisme terminą, bet ne ilgiau kaip ~~15 dienų~~ **vienam mėnesiui**.“

4 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Papildyti 6 straipsnio 4 dalį 7 punktu:

„7) mokesčius surinkti įpareigotoms valstybei atstovaujančioms institucijoms.“

5 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 7 straipsnio 1 dalies 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) kiekvieną mėnesį fizinio asmens būtiniesiems poreikiams tenkinti numatomos reikalingos lėšos (atskirai nurodoma, kokioms konkrečioms fizinio asmens ir (ar) jo išlaikomų asmenų reikmėms tenkinti bus skiriamos šios lėšos, tarp jų numatomos lėšos mokesčiams bankroto proceso metu ~~teisės aktu nustatyta tvarka~~ mokėti, mokėjimams įkaito turėtoji ir (ar) hipotekos kreditoriui pagal šio įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 10 punkte nurodytą susitarimą skiriamos lėšos);“.

2. Pakeisti 7 straipsnio 2 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) individualiai ir (ar) ūkininko veiklai vykdyti skiriamos lėšos, **nurodant ir lėšas, skirtas mokesčiams bankroto proceso metu mokėti;**“.

3. Papildyti 7 straipsnį 6 dalimi:

„6. Fiziniai asmenys, kurie bankrutuoja pagal vieną bylą ir kuriuos sieja bendras turtas ir (ar) prievolės kreditoriams, gali rengti bendrą planą.“

6 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 8 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo plano projekto gavimo dienos parengia ir pateikia fiziniam asmeniui **argumentuotą** rašytinę išvadą dėl plano projekto įgyvendinimo galimybių (toliau – išvada), kurioje turi būti nurodyta, ar fizinio asmens turimas turtas ir profesinė kvalifikacija, individualios ar ūkininko veiklos vykdymas (kai tokią veiklą numatoma vykdyti) bei kitos plano įgyvendinimui turinčios reikšmės faktinės aplinkybės leidžia tikėtis plano projekte numatytų lėšų, kad būtų įvykdyti plano projekte numatyti mokėjimai; ar fizinis asmuo numato išnaudoti visas galimybes gauti didžiausias lėšas kreditorių reikalavimams patenkinti, taip pat visos kitos aplinkybės, kurias, administratoriaus vertinimu, tikslinga nurodyti;“.

2. Pakeisti 8 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kreditorių susirinkime dėl pritarimo plano projektui balsuojama grupėse. Vieną grupę sudaro įkaito turėtojai ir hipotekos kreditoriai, kitą – kiti kreditoriai. Sprendimas dėl pritarimo plano projektui laikomas priimtu, kai kiekvienoje kreditorių grupėje plano projektui pritaria kreditoriai, kurių teismo patvirtintų reikalavimų suma vertine išraiška sudaro daugiau kaip pusę šios grupės kreditorių teismo patvirtintų reikalavimų sumos. Jeigu balsai dėl pritarimo plano projektui vienoje kreditorių grupėje pasiskirsto po lygiai, laikoma, kad plano projektui nepritarta. Jeigu kreditorių susirinkimas nepritaria plano projektui dėl to, kad jis neatitinka šio įstatymo 7 straipsnyje nustatytų reikalavimų, plano projektas gali būti tikslinamas ir **ne vėliau kaip per du mėnesius nuo kreditorių sprendimo nepritari plano projektui** pakartotinai teikiamas kreditorių susirinkimui. Jeigu kreditorių susirinkimas nepritaria plano projektui nenurodydamas priežasčių arba dėl priežasčių, nesusijusių su plano projekto tikslinimu pagal šio įstatymo 7 straipsnyje nustatytus reikalavimus, plano projektas pateikiamas teismui šio straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatyta tvarka. **Kai plano projektas patikslinamas, išskyrus šio straipsnio 6 dalyje numatytą atvejį, bankroto administratorius turi teisę per 2 darbo dienas nuo patikslinto plano projekto gavimo dienos pateikti naują išvadą.**“

3. Pakeisti 8 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Plano projektas turi būti pateiktas tvirtinti teismui ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo nutarties iškelti fizinio asmens bankroto bylą įsiteisėjimo dienos. Kai teisme ginčijami kreditorių reikalavimai arba tikslinamas plano projektas, teismas bankroto administratoriaus arba fizinio asmens prašymu turi teisę pratęsti šioje dalyje nurodytą terminą, bet ne ilgiau kaip ~~vienam keturiems mėnesiui mėnesiams~~ nuo teismo nutarties dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo įsiteisėjimo dienos.“

4. Pakeisti 8 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Teismas, gavęs šio straipsnio 4 dalyje nurodytus dokumentus, per 15 dienų rašytinio proceso tvarka priima nutartį dėl plano arba nutartimi nustato pakankamą, bet ne ilgesnį kaip dešimt darbo dienų, terminą plano projektui patikslinti ištaisant teismo nutartyje nurodytus plano projekto techninius trūkumus (plano esmės nekeičiančius trūkumus dėl formos reikalavimų nesilaikymo, aiškių aritmetinių ar rašybos klaidų) ir pateikti teismui. Šio straipsnio 3 dalyje nurodytu atveju teismas priima nutartį dėl plano žodinio proceso tvarka. Teismo nurodymu tik dėl teismo nutartyje nurodytų plano techninių trūkumų patikslintas planas kreditoriams tvirtinti nebeteikiamas.“

5. Pakeisti 8 straipsnio 10 dalį ir ją išdėstyti taip:

„10. Teismo nutartis yra galutinė ir neskundžiama, jeigu plano projektui pritarė kreditorių susirinkimas. **Ši nuostata taikoma ir tais atvejais, kai plano projektas, kuriam pritarė kreditoriai, patikslinamas šio straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka.**“

7 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 9 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Teismas, gavęs šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytus dokumentus, ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo nutarties dėl pareiškimo iškelti fiziniam asmeniui bankroto bylą priėmimo dienos juos išnagrinėja ir priima nutartį iškelti fizinio asmens bankroto bylą, patvirtinti planą ir paskirti bankroto administratorių arba atsisakyti iškelti fizinio asmens bankroto bylą. Teismas turi teisę dėl svarbių priežasčių pratęsti pasirengimo nagrinėti fizinio asmens bankroto bylą teisme terminą, bet ne ilgiau kaip 15 dienų **vienam mėnesiui**. Teismui iškelti fizinio asmens bankroto bylą supaprastinta tvarka ar atsisakant ją kelti, *mutatis mutandis* taikomos šio įstatymo 5 straipsnio 1, 2, 3, 7, 8 ir 9 dalių, 6 straipsnio 1 ir 2 dalių, 3 dalies 1 ir 2 punktų, 4 dalies, 5 dalies 1, 2, 3, 4 ir 6 punktų ir 6, 8 ir 9 dalių nuostatos.“

8 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 12 straipsnio 2 dalies 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) ne rečiau kaip kartą per pusę metų teikia teismui, kreditorių susirinkime kreditoriams ir fiziniam asmeniui plano vykdymo eigos ataskaitą, **kurioje nurodoma fizinio asmens gautų lėšų už ataskaitinį laikotarpį suma, informacija, kaip šios lėšos paskirstytos, ir išsami informacija apie tai, kaip vykdomos plane numatytos šio įstatymo 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos priemonės pajamoms gauti ir mokumui atkurti. Kreditorių prašymu administratorius ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo pateikia ataskaitoje pateiktos informacijos pagrindimo dokumentus.**“

9 straipsnis. 27 straipsnio pakeitimas

Papildyti 27 straipsnį 8 dalimi:

„8. Kai parduodamas fiziniam asmeniui priklausantis turtas, kuris bendrosios nuosavybės teise priklauso keliems asmenims, iš kurių ne visiems iškelta bankroto byla, o antstolis išieškojimą iš bendraturčių, kuriems nėra iškelta bankroto byla, yra nukreipęs į šį turtą, teismas bendraturčio ar kreditoriaus prašymu gali leisti bankroto administratoriui arba antstoliui parduoti visą turtą, jeigu toks turto pardavimas tikėtinau leistų už jį gauti didesnę kainą nei turto pardavimas dalimis. Už turtą gautos lėšos paskirstomos proporcingai pagal bendraturčiams priklausančias turto dalis. Kai yra bendraturčių, kuriems neiškelta bankroto byla ir iš kurių išieškojimo iš šio turto nevykdo antstolis, šioje dalyje nurodyta tvarka visas turtas gali būti parduodamas tik gavus bendraturčių, kuriems neiškelta bankroto byla ir iš kurių išieškojimo iš šio turto nevykdo antstolis, sutikimą dėl viso turto pardavimo.“

10 straipsnis. 29 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 29 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Plane numatyti likę nepatenkinti kreditorių reikalavimai, tarp jų įkeitimu ir (ar) hipoteka užtikrinti kreditorių reikalavimai, baigus fizinio asmens bankroto procesą, išskyrus šio įstatymo 30 straipsnio 3 dalies 2 punkte nurodytą atvejį, nurašomi, išskyrus reikalavimus dėl žalos atlyginimo dėl suluošinimo ar kitokio kūno sužalojimo, ar mirties, **dėl nusikalstama veika padarytos žalos atlyginimo**, ir piniginių lėšų vaikui (įvaikiui) išlaikyti (alimentų) bei reikalavimus, kurie kyla iš fizinio asmens pareigos sumokėti valstybei baudas, paskirtas už fizinio asmens padarytus administracinius nusižengimus arba nusikalstamas veikas, ir įkeitimu ir (ar) hipoteka užtikrintus kreditorių reikalavimus, jeigu šie kreditoriai ir fizinis asmuo susitarė dėl įkeisto turto išsaugojimo fizinio asmens bankroto proceso metu, nebent šio įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 10 punkte nurodytame susitarime susitarta kitaip.“

11 straipsnis. 31 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 31 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) fizinio asmens, kuriam iškelta bankroto byla, vardas ir pavardė, **gimimo data ir vieta**;“.

2. Pakeisti 31 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) teismo, nagrinėjančio fizinio asmens bankroto bylą, pavadinimas, **fizinio asmens bankroto bylos numeris**, teismo nutarties iškelti fizinio asmens bankroto bylą priėmimo **data ir apskundimo terminas**, nutarties iškelti bankroto bylą ir įsiteisėjimo data, teismo nutarties patvirtinti planą įsiteisėjimo data, **ar jurisdikcija bylai iškelti grindžiama Reglamento (ES) 2015/848 3 straipsnio 1, 2 ar 4 dalimi**, teismo nustatytas terminas kreditorių reikalavimams pateikti;“.

12 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas

Pakeisti Įstatymo priedo 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

~~„1. 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (OL 2004 m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 1 tomas, p. 191) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2010 m. vasario 25 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 210/2010 (OL 2010 L 65, p. 1).“~~

1. 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (OL 2015 L 141, p. 19).“

13 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus 10 straipsnį, įsigalioja 2018 m. birželio 26 d.

2. Fizinio asmens bankroto procesų, pradėtų iki šio įstatymo įsigaliojimo, atskiros procedūros, įsigaliojus šiam įstatymui, toliau tęsiamos pagal šį įstatymą.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

FM Teisės departamento
direktorius

Valdas Kašėta
2017-01-19

[Signature]

Finansų ministras

Vladas Sapoka

[Signature]
2018-06-26

2015 M. GEGUŽĖS 20 D. EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO (ES) 2015/848 DĖL NEMOKUMO BYLŲ IR LIETUVOS RESPUBLIKOS FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTO ĮSTATYMO NR. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO ATITIKITES LENTELĖ

2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (toliau – Reglamentas)	Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo Nr. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Projektas)	Reglamento įgyvendinimo lygis (visiškas, dalinis)
<p><i>3 straipsnis</i></p> <p>Tarptautinė jurisdikcija</p> <p>1. Jurisdikciją iškelti nemokumo bylą turi valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių interesų vieta, teismai (toliau – pagrindinė nemokumo byla). Pagrindinių interesų vieta – tai vieta, kurioje skolininkas nuolat administruoja savo interesus ir kurią gali nustatyti trečiosios šalys.</p> <p>Įmonės arba juridinio asmens atveju preziumuojama, kad jo (jos) pagrindinių interesų vieta yra jo (jos) registruotos buveinės vieta, jei nėra įrodymų, kad yra priešingai. Ta prezumpcija taikoma tik tuo atveju, jei registruota buveinė nebuvo perkelta į kitą valstybę narę per tris mėnesius iki pareiškimo dėl nemokumo bylos iškėlimo pateikimo.</p> <p>Fizinio asmens, vykdančio savarankišką ūkinę komercinę ar profesinę veiklą, atveju preziumuojama, kad pagrindinių interesų vieta yra to fizinio asmens pagrindinė verslo vieta, jei nėra įrodymų, kad yra priešingai. Ta prezumpcija taikoma tik tuo atveju, jei fizinio asmens pagrindinė verslo vieta nebuvo perkelta į kitą valstybę narę per tris mėnesius iki pareiškimo dėl nemokumo bylos iškėlimo pateikimo.</p> <p>Bet kurio kito fizinio asmens atveju preziumuojama, kad pagrindinių interesų vieta yra fizinio asmens įprastinė gyvenamoji vieta, jei nėra įrodymų, kad yra priešingai. Ta</p>	<p>Projekto 1 straipsnis.</p> <p>1 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 1 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„2. Šis įstatymas taikomas fizinio asmens bankroto byloms Lietuvos Respublikoje.“</p>	<p>Visiškas</p>

<p>prezumpcija taikoma tik tuo atveju, jei įprastinė gyvenamoji vieta nebuvo perkelta į kitą valstybę narę per šešis mėnesius iki pareiškimo dėl nemokumo bylos iškėlimo pateikimo.</p> <p>2. Jei skolininko pagrindinių interesų vieta yra valstybės narės teritorijoje, kitos valstybės narės teismai turi jurisdikciją iškelti tam skolininkui nemokumo bylą tik tuo atveju, jei tos kitos valstybės narės teritorijoje yra jo įsisteigimo vieta. Tokios bylos pasekmės gali apimti tik tą skolininko turą, kuris yra pastarosios valstybės narės teritorijoje.</p> <p>3. Tais atvejais, kai nemokumo byla iškelta pagal 1 dalį, visos pagal 2 dalį vėliau iškeltos bylos laikomos šalutinėmis nemokumo bylomis.</p> <p>4. 2 dalyje nurodyta teritorinė nemokumo byla gali būti iškelta tik prieš iškeltą pagrindinę nemokumo bylą pagal 1 dalį ir kai:</p> <p>a) iškelti nemokumo bylos pagal 1 dalį negalima dėl valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių interesų vieta, teisėje nustatytų sąlygų arba</p> <p>b) iškelti teritorinę nemokumo bylą prašo:</p> <p>i) kreditorius, kurio reikalavimas kyla iš valstybės narės, kurioje prašoma iškelti teritorinę nemokumo bylą, teritorijoje esančios įsisteigimo vietos veiklos arba šis reikalavimas yra su ja susijęs, arba</p> <p>ii) valdžios institucija, kuri, remdamasi valstybės narės, kurios teritorijoje yra įsisteigimo vieta, teise, turi teisę prašyti iškelti nemokumo bylą.</p> <p>Iškėlus pagrindinę nemokumo bylą, teritorinė nemokumo byla tampa šalutine nemokumo byla.</p>		
<p>24 straipsnis</p> <p>Nemokumo registrų įsteigimas</p> <p>1. Valstybės narės savo teritorijoje įsteigia ir tvarko vieną ar kelis registrus, kuriuose skelbiama su nemokumo byla susijusi</p>	<p>Projekto 11 straipsnis.</p> <p>31 straipsnio pakeitimas</p> <p>1. Pakeisti 31 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip: „1) fizinio asmens, kuriam iškelta bankroto byla, vardas ir</p>	<p>Visiškas</p>

informacija (toliau – nemokumo registrai). Ta informacija skelbiama kuo greičiau po tokios bylos iškėlimo.

2. 1 dalyje nurodyta informacija viešai paskelbiama laikantis 27 straipsnyje išdėstytų sąlygų; ją sudaro ši informacija (toliau – privaloma informacija):

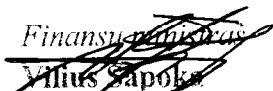
- a) nemokumo bylos iškėlimo data;
 - b) nemokumo bylą iškėlęs teismas ir bylos numeris, jei toks yra;
 - c) A priede nurodytos iškeltos nemokumo bylos rūšis ir, jei taikoma – bet koks atitinkamas tokios iškeltos bylos porūšis pagal nacionalinę teisę;
 - d) ar jurisdikcija bylai iškelti yra grindžiama 3 straipsnio 1, 2 ar 4 dalimi;
 - e) jei skolininkas yra įmonė arba juridinis asmuo – skolininko pavadinimas, registracijos numeris, registruotos buveinės adresas arba pašto adresas, jei jis skiriasi;
 - f) jei skolininkas yra fizinis asmuo, nepriklausomai nuo to, ar jis vykdo savarankišką ūkinę komercinę ar profesinę veiklą, – skolininko vardas, pavardė, registracijos numeris, jei toks yra, ir pašto adresas arba, kai adresas yra saugomi duomenys, – skolininko gimimo vieta ir data;
 - g) jei byloje paskirtas nemokumo specialistas – jo vardas ir pavardė, pašto adresas arba el. pašto adresas;
 - h) terminas pareikšti reikalavimus, jei toks yra, arba nuoroda į kriterijus tam terminui apskaičiuoti;
 - i) pagrindinės nemokumo bylos užbaigimo data, jei tokia yra;
 - j) teismas, kuriam pagal 5 straipsnį turi būti pareikšti prieštaravimai dėl teismo sprendimo, kuriuo iškeliama nemokumo byla, ir, jei taikoma – terminas, per kurį šie prieštaravimai turi būti pareikšti, arba nuoroda į kriterijus tam terminui apskaičiuoti.
3. 2 dalimi neužkertamas kelias valstybėms narėms į savo nacionalinius nemokumo registrus įtraukti dokumentų ar papildomos informacijos, pavyzdžiui, dėl direktorių teisės eiti pareigas atėmimo, susijusio su nemokumu.

pavardė, gimimo data ir vieta;“.

2. Pakeisti 31 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip: „2) teismo, nagrinėjančio fizinio asmens bankroto bylą, pavadinimas, fizinio asmens bankroto bylos numeris, teismo nutarties iškelti fizinio asmens bankroto bylą priėmimo data ir apskundimo terminas, nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo data, teismo nutarties patvirtinti planą įsiteisėjimo data, ar jurisdikcija bylai iškelti grindžiama Reglamento (ES) 2015/848 3 straipsnio 1, 2 ar 4 dalimi, teismo nustatytas terminas kreditorių reikalavimams pateikti;“.

4. Valstybės narės neprivalo į nemokumo registrus įtraukti šio straipsnio 1 dalyje nurodytos informacijos, susijusios su savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos nevykdančiais fiziniaisiais asmenimis, ir viešai skelbti tokią informaciją per tų registrų tarpusavio sujungimo sistemą, su sąlyga, kad pagal 54 straipsnį žinomi užsienio kreditoriai informuojami apie šio straipsnio 2 dalies j punkte nurodytus elementus.

Kai valstybė narė pasinaudoja pirmoje pastraipoje nurodyta galimybe, nemokumo byla neturi įtakos užsienio kreditorių, kurie negavo pirmoje pastraipoje nurodytos informacijos, reikalavimams. 5. Informacijos paskelbimas registruose pagal šį reglamentą neturi jokių teisinių padarinių, išskyrus nacionalinėje teisėje ir 55 straipsnio 6 dalyje nustatytus padarinius.

Finansų ministras

 Vilnius Sapoka
 2024-24

**LIETUVOS RESPUBLIKOS FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTO ĮSTATYMO NR. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 STRAIPSNIŲ
IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**

DERINIMO PAŽYMA

	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabos ir pasiūlymai	FABĮP rengėjų įvertinimas
1.	<p>FABĮP 5 straipsnio 2 dalis (FABĮ 7 str. 6 d.) numato, kad <i>fiziniai asmenys, kurie bankrutuoja pagal vieną bylą ir kuriuos sieja bendras turtas ir (ar) prievolės kreditoriams</i> gali rengti bendrą planą. Pažymėtina, kad įstatymo nuostatos privalo būti aiškos, visų vienodai suprantamos ir taikomos. Todėl siūlome pateikti nurodytų asmenų sąvokos apibrėžimą. Pažymėtina, kad aiškinamojo rašto 3 ir 4 p. („Susijusių asmenų bankrotas“) prie tokių subjektų rato priskiriami - sutuoktiniai, buvę sutuoktiniai, kartu gyvenantys ir bendrą ūkį vedantys, šeimos teisinius santykius kuriantys, bet nesusituokę asmenys, kartu ūkininkaujantys šeimos nariai, šeimos ar kitaip turtiniais ryšiais ir bendrais įsipareigojimais susiję asmenys, kiti fiziniai asmenys, kuriuos sieja bendras turtas ir prievolės ir pan. Nurodytas subjektų ratas yra labai platus ir negalutinis. Todėl atsižvelgiant į tai, kad FABĮP 5 str. 2 d. nuostatomis siūlytina užtikrinti proceso koncentracijos ir ekonomiškumo principus, bei suvienodinti skirtingą teismų praktiką – reikėtų apibrėžti vertinamojo pobūdžio sąvoką „fiziniai asmenys, kurie bankrutuoja pagal vieną bylą ir kuriuos sieja bendras turtas ir (ar) prievolės kreditoriams“, nurodant konkretų ir galutinį galimų tokių subjektų sąrašą. Kitokių atveju, nurodytas tikslas nebus pasiektas ir galimi skirtingi FABĮP nuostatų interpretavimai.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>FABĮP nurodytas baigtinis sąrašas kriterijų, kuriuos atitinkantys keli asmenys galėtų bankrutuoti pagal vieną bylą. Tie kriterijai – tai asmenis siejantis bendras turtas ir (ar) prievolės. Baigtinio tokių asmenų sąrašo netikslinga nustatyti ir net neįmanoma (kaip ir, pavyzdžiui, nenustatomas baigtinis teisme gintinų teisių sąrašas, nurodoma, kad bet kokia pažeista teisė gali būti ginama), be to, tai kaip tik sukurtų neigiamas ir FABĮP nenumatomas pasekmes – užkirstų kelią baigtiniame sąrašė iš anksto nenumatytiems, todėl neįvardytiems bendro turto ir prievolių siejamiems asmenims bankrutuoti pagal vieną bylą.</p> <p>Pakeitimu nėra siekiama suvienodinti ar keisti teismų praktiką, tik apibendrinus teismų praktiką nuostatos perkeliama į FABĮ. Teisė pasirinkti prievolių ar bendro turto siejamiems asmenims bankrutuoti pagal vieną bylą ar kiekvienam pagal atskirą bylą yra priimtina ir nekelia problemų, todėl to netikslinga atsisakyti. Tokia situacija dera su esminiu civilinio proceso principu – dispozityvumo principu (CPK 13 str.).</p> <p>Teismine gynyba suinteresuoti asmenys turi teisę naudotis procesinio bendrininkavimo galimybe arba ne. Pavyzdžiui, du užlietų butų savininkai gali reikšti vieną ieškinį tam pačiam atsakovui dėl žalos atlyginimo arba kiekvienas atskirai, tai jų pasirinkimas ir nėra tikslinga kurios nors iš galimybių atsisakyti. Ar kelių asmenų faktinė situacija yra tiek panaši, kad tikslinga nagrinėti vieną bylą, turi būti sprendžiama individualiai, todėl turi</p>

		būti paliekama galimybė tiek patiems pareiškėjams spręsti, ar jie nori vieno proceso, tiek teismui teisė vienoje byloje pareikštus reikalavimus išskirti į atskiras bylas (CPK 136 str. 2 d.). FABIP siūlomas reguliavimas atitinka teismų praktiką ir sudaro galimybę kiekvieną situaciją vertinti individualiai, taip pat atsižvelgti į tai, ar keli bankrutuoti siekiantys asmenys yra susiję tokiu būdu, kad jiems tikslingiau bankrutuoti pagal vieną bylą.
2.	Atsižvelgiant į FABIP 8 straipsniui numatomus pakeitimo tikslus (suformuoti vieningą bankroto administratorių teikiamų ataskaitų praktiką ir reikalavimus), manome, kad FABIP turėtų būti numatyti detalūs bankroto administratoriaus teikiamos ataskaitos formos ir turinio reikalavimai.	Neatsižvelgta Siūlomi ataskaitos turinio reikalavimai užtikrins, kad kreditoriai gautų būtent tą informaciją, kuri jiems aktuali. Detaliau imperatyviai reguliuoti administratorių teikiamos ataskaitos turinio netikslinga.
3.	FABIP 9 str. numato, kad teismas <i>bendraturčio</i> ar prašymu gali leisti bankroto administratoriui arba antstoliui parduoti visą bendraturčių turtą, jeigu toks turto pardavimas <i>tikėtina</i> leistų už jį gauti didesnę kainą nei turto pardavimas dalimis. Toks teisinis reguliavimas, kai tik vieno iš kreditorių (net ne kreditorių susirinkimo) prašymas gali lemti bendro su kitais asmenimis, kuriems nėra iškelta bankroto byla ir kurie neprašo teismo parduoti jų bendro turto, turto pardavimą – įvertintinas proporcingumo ir nuosavybės neliečiamybės principų kontekste. Tokiu atveju bus pažeidžiamos asmenų, kuriems nėra iškelta bankroto byla, teisės. Manytina, kad tik esant bendraturčių sutikimui ir prašymui, galėtų būti sprendžiama dėl bendro turto su fiziniu asmeniu, kuriam iškelta bankroto byla, pardavimo klausimas. Be to, nurodytas turto pardavimas tik <i>tikėtina</i> leistų už jį gauti didesnę kainą nei turto pardavimas dalimis. Tokį tikėtino elemento praktikoje teismai galėtų traktuoti ir taikyti labai skirtingai.	Atsižvelgta iš dalies FABIP 9 straipsniu nesiekama ir nenumatoma galimybės priverstinai parduoti turtą ir tų asmenų, iš kurių nėra išieškoma būtent iš šio turto priverstine tvarka. Išieškojimas gali būti vykdomas dviem būdais: išieškojimą vykdant antstoliui arba turtą realizuojant bankroto procese. FABIP 9 straipsnis suformuluotas taip, kad visi bendraturčiai turi būti arba bankrutuojantys, arba iš jų turi būti išieškoma priverstine tvarka, išieškojimą iš šio turto vykdant antstoliui. Abiem atvejais turto pardavimas nelaikomas savininko teisių į nuosavybę pažeidimu. Siekiant daugiau aiškumo, atsižvelgiant į pastabą, FABIP 9 straipsnio formuluotė papildyta tiesiogiai akcentuojant, kad joje numatytas turto pardavimo būdas taikomas tik tuo atveju, kai visi bendraturčiai arba bankrutuoja, arba iš jų išieško antstolis. Visų kitų bendraturčių turtas gali būti parduodamas tik jų sutikimu (tais atvejais, kai bendraturčiai gali būti nesuinteresuoti likti tik dalies turto savininkais). Pažymėtina, kad, nesant jokio reguliavimo, tiek antstolis, tiek bankroto administratorius neturi įgaliojimų parduoti bendrosios nuosavybės teise keliems asmenims priklausančią turtą, tik jo dalį, priklausančią atitinkamai bankrutuojančiam asmeniui ar asmeniui, iš kurio vykdomas išieškojimas. Tam praktikoje bendrąja

		<p>nuosavybės teise priklausantis turtas dalijamas ir parduodamas dalimis, dėl ko neretai už turtą gaunama mažesnė kaina. Pavyzdžiui, didesnė suma gaunama pardavus visą butą, negu atskirai pardavus dvi buto dalis. Taip pat didesnė kaina gaunama kartu pardavus pastatą ir sklypą, kuriame yra pastatas, negu kad atskirai pardavus pastatą, o po to sklypą, kuriame yra pastatas (tai dažniausi praktikoje atvejai, kai keliems asmenims priklausanti turtą racionaliau parduoti kaip vienetą).</p> <p>Pažymėtina, kad praktikoje jau buvo atvejų, kai aktyvūs proceso dalyviai gynė savo teises, reikalaudami, kad bendras turtas būtų parduodamas kaip vientisas objektas, o ne dalimis už mažesnę kainą (didesnė kaina yra visų interesas: ir kreditorių, ir skolininko). Teismai jau yra ne kartą pasisakę, kad tais atvejais, kai bendro turto kaip vieneto kaina yra tikėtina didesnė, turi būti leidžiama tą turtą parduoti kaip vienetą. Pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. vasario 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-47/2014, 2016 m. spalio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-442-378/2016, Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. balandžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-708-180/2015, Kauno apygardos teismo 2017 m. vasario 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-69-3-1177-2016-1 ir kt.</p> <p>FABIP 9 straipsniu ši teismų praktikoje jau pripažįstama galimybė įtvirtinama FABĮ, gerbiant teisę į nuosavybę, t. y. nenustatant galimybės tokiu būdu priverstinai (be savininko sutikimo) parduoti turtą tų asmenų, kurie nebankrutuoja ar iš kurių iš šio turto išieškojimo nevykdo antstolis.</p>
--	--	--

 Vilijus Sapoka
 2018-04-24

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTO ĮSTATYMO
NR. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 27, 29, 31 STRAIPSNIŲ IR ĮSTATYMO PRIEDO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (Toliau – FABĮP),
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO “DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTO ĮSTATYMO NR. XI-2000 1, 3, 5, 6, 7,
8, 9, 12, 27, 29, 31 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI“ PROJEKTO (Toliau – Nutarimo
projektas)
(TAIS NR. 17-12150(3); TAIS NR. 17-12152(3)) (TAP-17-1873(2); TAP-17-1872(2))**

2018-01-25 Nr.NV-251

Vilnius

Įvertinę patikslintų FABĮP ir Nutarimo projekto atitiktį Konstitucijai, įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, pažymime, kad papildomų pastabų ir siūlymų neturime, tačiau pakartotinai siūlome atsižvelgti į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2017 m. gruodžio 11 d. išvados Nr. NV-3167 3 pastabą (siūlytina apibrėžti vertinamojo pobūdžio sąvoką „fiziniai asmenys, kurie bankrutuoja pagal vieną bylą ir *kuriuos sieja bendras turtas ir (ar) prievolės* kreditoriams“) ir 9 pastabą (vadovaujantis proporcingumo ir nuosavybės neliečiamumo principais, manytina, kad *visais atvejais* tik esant bendraturčių *sutikimui*, galėtų būti sprendžiama dėl bendro turto su fiziniu asmeniu, kuriam iškelta bankroto byla, pardavimo klausimas. Be to, tikslintina formuluotė „turto pardavimas *tikėtina* leisti už jį gauti didesnę kainą nei turto pardavimas dalimis“, nes ji yra vertinamojo pobūdžio) dėl FABĮP nuostatų.

Teisės grupės vyriausiasis patarėjas

Aleksandr Radčenko